

WESTERN ROMAN

LASO

cijena 100d broj 647

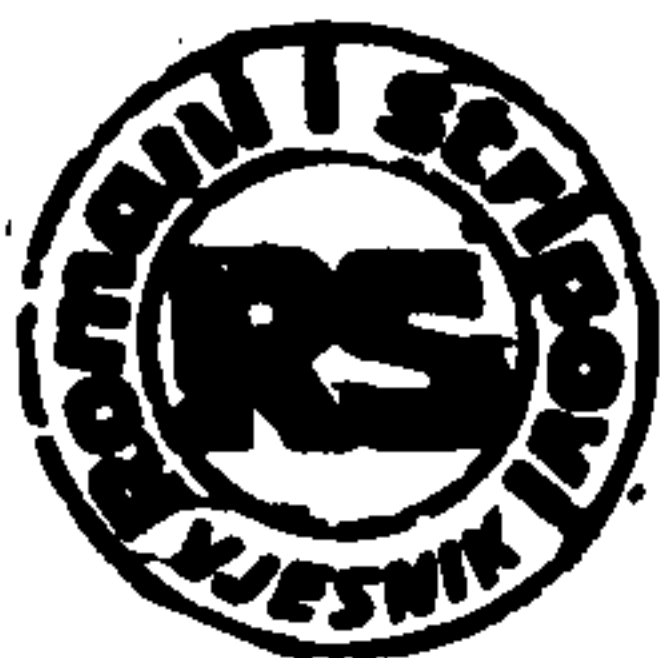
NA MRTVOJ STRAŽI

Paul Ledd

NA MRTVOJ STRAŽI

Glavni i odgovorni urednik,
MILIVOJ PAŠIČEK

Izdavač: SOUR »Vjesnik« (predsjednik Poslovnog odbora **Vjekoslav Koprivnjak**) – RO Novinsko-izdavačka djelatnost, n. sol. o. (direktor **Milan Bekić**) – OOUR Informativno-revijalna izdanja, n. sub. o. (direktor **Sead Saračević**).

Tisak: RO Štamparska djelatnost SOUR »Vjesnik«, n. sol. o. OOUR Novinska rotacija n. sub. o. OOUR TM n. sub. o. i OOUR Tisak revijalnih izdanja, n. sub. o.

Predsjedavajući Savjeta redakcije »Romani i stripovi«: dr Ivan Krtalić

Uredivački kolegij: Ivica Bartolić (graf. ur.), **Marcel Čukli** (»Laso«), **Berislav Grabušnik** (graf. ur.), **Marija Jurela** (biblioteke »Super strip« i »Trag«), **Pavle Lugarić** (zamjenik gl. i odg. ur.), **Milivoj Pašiček**, **Ana Župan** (ljubavni i erotski romani).

Redakcija: Sonja Dunduš (daktilograf), **Zdenka Jočić-Beck** (redaktor), **Igor Mandić** (novinar), **Branka Ožegić** (teh. sur.), **Ana Poldo-Hrastović** (novinar).

Tajništvo: Sanja Popović (tajnik), **Biserka Pupavac** (poslovni tajnik).

Adresa redakcija, izdavača i tiskare: 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4, tel. (041) 515-555 i 519-555. Telex 21 121 YU VSK.

LASO 647

PAUL LEDD: NA MRTVOJ STRAŽI

Naziv originala: THE NAKED OUTPOST

Recenzija: Ljiljana Krmpotić

Prijevod: Marijan Krmpotić

Copyrihgt: GPA, München

LASO 647 izlazi 7. 3. 1986.

I

Jutarnja kišica rosila je dvorište kasarne u Columbusu u saveznoj državi Ohio. Četa regruta stajala je u stavu mirno i pozorno gledala u svoga debeljuškastog narednika. Među njima bio je i poneki stariji momak, po načinu kako je izvršavao naredbe moglo se zaključiti da je već prije služio u vojsci. Očito ravnodušno, oni su podnosili stroge poglede podoficira. Što god ih je natjeralo da ponovo obuku plavu uniformu, bijaše gore od te neugodnosti.

— Ako možda i niste krdo smrdljivih protuha — vikao je narednik — ja u posljednjih dvadeset godina što služim u vojsci nisam vidio neurednijih vojnika!

Regruti doista nisu ostavljali neki osobito lijep dojam. Uniforme su na njima visjele ko istegnute vreće.

Narednik McGinnes, iskusna vojničina, šepurio se i šetkao gore-dolje ispred stroja, odmje-

ravajući svakog novaka od glave do pete.

— Ne mogu dopustiti da moji vojnici izgledaju kao strašila za ptice! Stoga ćemo još danas riješiti taj problem. Svi ste vi primili pet dolara predujma na svoju prvu vojničku plaću. Dat ćete mi dva dolara za našega garnizonskog krojača i on će prekrojiti uniforme po vama, kako biste izgledali kao pravi vojnici.

Jedan od vojnika, očito veteran, podigao je ruku. McGinnes se namrštio.

— Što ti hoćeš? — grubo je zapitao.

— Koliko ja znam garnizonski krojač prima plaću za taj posao — odgovorio mu je kršan vojnik. Govorio je južnjačkim naglaskom, zatežući riječi.

Lice McGinnesa uozbiljilo se od iznenadne srdžbe.

— A kako ti je ime, buntovniče?

— Shelter — glasio je odgovor.

— E pa, vojniče Shelter, tvrdiš li ti da ja lažem?

— Da, gospodine naredniče — odsiječe Shelter.

— Ti mene nazivaš lašcem? — zaprepastio se McGinnes.

Shelter se u stavu mirno doimao odista dostojanstveno unatoč svojoj prevelikoj i izgužvanoj uniformi. Visok oko sto osamdeset centimetara, crnokos, modrih očiju, izraza lica mirna i staložena.

— Tvrdite li vi doista da mi moramo platiti da nam krojač prekroji uniforme po nama, ovdje u garnizonu?

McGinnes, nizak i nabit, imao je šira ramena od Sheltera. Potvrдно je kimnuo glavom i pakosno se nacerekao.

— Rekao sam to jasno i glasno da me može razumjeti i najgluplji južnjački buntovnik. Moraš platiti garnizonskom krojaču dva dolara da ti prekroji uniformu kako bi izgledao kao pravi vojnik — odgovori mu McGinnes strogim glasom.

— Onda lažete.

— Štoooo! — McGinnes će kao iz topa. On je očekivao da će Shelter umuknuti. Lice mu je problijedilo od jarosti. — E sad si se uvalio u gadna govna! — zasiktao je vodnik, pa se obratio ostalim vojnicima u stroju htijući da ih pridobije za sebe: — Čujete li vi ovo, vojnici?! Prokleti južnjački buntovnik nazvao me lažljivcem. Nazvao je lažljivcem narednika vojske Sjedinjenih

Država! Mene koji sam se borio za ovu veliku Uniju. Mene koji sam ranjen kod Gettysburga!

A zatim se ponovo okrenuo prema Shelteru i unio mu se u lice.

— Kaži ti meni, buntovniče, jesi li se ti borio u građanskom ratu?

— Jesam — skreše mu u brk Shelter.

— Kaži nam onda u kojoj jedinici.

Shelter zausti da odgovori, ali se predomisli pa reče: — Za svoju prošlost nisam dužan nikome odgovarati. Rekao mi je poručnik na regrutaciji.

— A za plaćanje garnizonskog krajača ja ne moram nikome odgovarati, a najmanje tebi! Razumiješ?! — izderao se na nj McGinnes.

— Ne razumijen — nije puštao Shelter.

— Grdno si pogriješio što si na sebe navukao moj bijes, Shelteru. To možeš ispraviti samo ako nam kažeš u kojem si puku služio vojsku. — zainteresirao se McGinnes.

— Nije mi to ni na kraj pameti — tvrdoglavo će Shelter.

— Ti odbijaš odgovoriti na moje pitanje?

— Moja je prošlost zapečaćena. Tako stoji u pravilima za regrutaciju.

— A po mojim pravilima, moraš raditi ono što ti ja naredim. Razumiješ Shelteru?

— Svaka vam čast... ali ja znam kad se moram pokoravati vašim zapovijedima a kad ne, gospodine naredniče.

McGinnes otpuhne i ošine Sheltera jarosnim pogledom.

— Teško tebi, Shelteru! Držat ću te ja na oku! Pišat ćeš ti meni krv, u to budi siguran! — procijedio je kroza zube McGinnes, a zatim se izderao da su ga svi mogli čuti: — Da ste svi sad pripremili dva dolara za garnizonskog krojača!

— Razumijemo! — odvратиše mu novaci jednoglasno. Svi osim Sheltera.

— Na desno! Naprijed... marš! — naredi im McGinnes.

McGinnes zaustavi četu ispred vrata nad kojima je pisalo:

GARNIZONSKA KROJAČNICA Vojarna Columbus, Ohio

— Ulazite jedan po jedan — reče im McGinnes.

Shelter, neustrašivo i smireno, pogleda McGinnesa, a iskrica mržnje bljesnu u njegovim modrim očima, tako jarko da je McGinnes i nehotice ustuknuo.

— Ulazi! To vrijedi i za tebe, Shelteru. I požuri — zarežao je na nj vodnik McGinnes.

* * *

Premda je u svim vojnim dokumentima stajalo ime JOHN SHELTER, čovjek koji se nedavno prijavio u vojsku Sjedinjenih Država pod tim imenom zvao se zapravo Shelter Morgan. A u vojsku Sjedinjenih Država pri-

javio se pod krivim imenom iz posve neobičnog razloga.

Shelter je bio sve bliže i bliže za petama čovjeku koga je posvuda tražio.

A taj se čovjek zvao Rory Simmons.

Rory Simmons je nekad bio stariji narednik u Shelterovu puku u vojsci Juga za vrijeme građanskog rata. Simmons se tada vrlo zamjerio Shelteru. Zapravo, toliko mu se zamjerio da bi, da je samo mogao naslutiti da se Shelter prijavio dobrovoljno u vojsku Sjedinjenih Država, prvom prilikom dezertirao iz nje kako bi pobjegao što dalje od svog progonitelja.

S tog razloga Shelter nije ni htio odgovoriti na pitanje McGinnesa u kojoj je jedinici služio u vrijeme građanskog rata. Ne, dakle, iz straha ili stida što se borio na suprotnoj strani od McGinnesa, nego zato što je njegova nazočnost u vojarni Columbus, Ohio, morala ostati apsolutnom tajnom, kako Rory Simmons ne bi dočuo za nj.

Simmons je služio u vojsci Sjedinjenih Država i prije građanskog rata. Kako je bio rodom iz Tennesseeja, slijedio je primjer mnogih južnjaka, svojih zemljaka, pa se kad je buknuo građanski rat između Sjevera i Juga, vratio na Jug da se bori u vojsci Konfederacije. Poslije rata, pošto je neko vrijeme živio raskošno i na velikoj nozi, to bogatstvo i bijaše razlog zbog kojega se Shelter Morgan i že-

lio s njime obračunati, Simmons se vratio u vojsku Sjedinjenih Država bez prebitog centa.

Nekoliko je mjeseci Shelter slijedio Simonsov trag, te napokon stigao i do Clevelanda, gdje je bivši podoficir Simmons držao nekakav salun i nekoliko prljavih javnih kuća. Na žalost, Shelter je onamo stigao mjesec dana prekasno. Propitujući se, doznao je da je Simmons bankrotirao i da se opet prijavio u vojsku, te da je upućen u vojarnu u Columbusu. Da bi ga što lakše pronašao, Shelter je zaključio da mora činiti točno sve ono što i Simmons. Zavojačiti se i čekati da ga vojska pošalje za Simmonsom.

Međutim, prije toga Shelter je morao proći sve uobičajene vježbe za novake u vojarni u Columbusu, koja je služila za osnovnu izobrazbu regruta. Tamo su podoficiri i oficiri iz redova pješadijskih jedinica upućivali novopečene vojnike u vještine i tajne vojevanja.

Stari Jisci, poput narednika McGinnesa, koristili su se svakom prilikom da pri tom nešto ušićare, pa su gledali samo svoje probitke. Nisu oni od novaka muzli samo one novce koji bi oni donijeli sa sobom, nego i onih bijednih pet dolara koje bi novaci primili kao predujam od svoje prve mjesečne plaće. U nekim jedinicama vojnici su im čak naplaćivali i hranu.

McGinnes se šetkao uzduž hodnika, držeći na oku svoje novake koji su u gaćama sjedili uza zid na podu i čekali da im se prekroje uniforme. Zastao je na tren i zagledao se bolje. Dopusiti li i jednom vojniku da mu se usprotivi, pa makar se on na kraju i povuče, to bi moglo ohrabriti i ostale da učine isto.

McGinnes je znao da to ne može izvesti i da mora zamoliti za pomoć još dvojicu prijatelja podoficira, i to one u kojima još plamti mržnja na južnjake, kako bi posao obavili kako treba.

* * *

Shelter Morgan, odnosno John Shelter, dobio je izlaz. Hodao je korakom uz obalu rječice Scioto ulicom zvanom Front. Mnogi saluni i javne kuće bili su puni gostiju i iz njih je triještala svirka i čuo se razbludan smijeh djevojčura.

Shelter se zaustavi ispred javne kuće koja baš nije bila najotmjenija, ali ni najotrcanija. Popeo se stubama na trijem. Neizbježni izbacivač nepoželjnih i naprasnih gostiju dočeka ga je na vrhu stuba i pomno ga odmjerio od glave do pete.

— Zdravo, vojniče. Nije li ova kuća malo preskupa za tebe? — upitao ga je.

Shelter posegne u džep i pokaže mu smotak novčanica, ostatak nagrade koju je dobio još u Wichiti, Kansas prije dva mjeseca kad je uhvatio ubojicu na

čiju je glavu bila raspisana nagrada.

— Bit će dosta, nadam se — reče Shelter uz smiješak.

— O, da. Izvoli, udi i želim ti dobru zabavu — propusti ga gorila.

— Hvala — suho će Shelter.

Ušao je odgurnuvši zastore i pošao prema baru. Naručio je viski, pa se naslonio na tezgu i stao se ogledati po prostoriji.

Odmah mu je prišla visoka i vitka djevojka dugačkih nogu i velikih i teških grudi, koje su se napele kao da će iskočiti iz njezine uske i kratke haljinice drčave zelene boje, koja je upadljivo isticala sve njezine draži.

— Hoćeš li mi platiti piće, vojniče?

— Svakako — reče Shelter i domahne pipničaru. — Posluži damu pićem!

— Odmah — odgovori pipničar. Naročio je djevojci čašu nekog pića iz posebne boce.

— Zovem se Paulina — predstavila mu se djevojka kad je posegnula za čašom.

— Ja sam John — odgovori joj Shelter.

— Hoćemo li gore u sobu kad popijemo piće? Bit će ti lijepo sa mnom. Ja znam svašta što muškarcima vole — obećala mu je Paulina.

Visoka Paulina svidjela se Shelteru. Kosu je češljala u pundžu na potiljku. Njezine zelene oči pune požude pohotno su ga gutale. Nasmiješio joj se.

— Koliko to stoji?

— Deset dolara za tebe — počela je presti kao razmažena mačka. — A mogli bismo ponijeti i bocu sa sobom... ako hoćeš.

— Dakako da hoću. Idemo — pristao je Shelter.

Paulina je uhvatila Sheltera pod ruku i povelala ga uza stube na kat. Debela žena s majčinskim osmijehom na licu dočekala ih je na vrhu stuba.

— Gospodo Grierson, ovo je John — rekla joj je Paulina. — Zajedno ćemo provesti noć. Ponijeli smo i bocu.

— Divno, djeco — zagugutala je gospođa Grierson. — Ja sam presretna kad vidim dvoje mladih koji se vole.

— Kad moram izaći? — upitao je poslovno Shelter Griersonovu pošto joj je dao deset dolara.

— Do pet ujutro — odvratila mu je kratko debela Griersonova.

Na dnu hodnika ušli su u sobu koja je bila vrlo jednostavno namještena.

Paulina je odmah raskopčala haljinu i pustila je da sklizne na pod. Ostala je u kratkom, prozirnom kombineu.

Lijepa ridokosa Paulina nije nosila gaćice.

— Što još čekaš, Johnny? — upitala ga je nervozno.

II

U cik zore, nešto prije pet sati, sunce je rumenilo istočno ob-

zorje a Shelter se vraćao praznim ulicama gradića Columbusa u vojarnu.

Zastao je ispred stražara na ulazu u kasarnu. Stražar je provjerio Shelterovu iskaznicu bacivši brz pogled na sat, te mu potvrdno kimnuo glavom.

Nadam se da si se dobro proveo. Čuo sam da novaci sutra kreću na zapad. To ti znači da više neće biti takve noći.

Shelter mu se prijateljski nasmiješio. Stražar bi se bio i te kako iznenadio da je znao da Shelter jedva čeka da ga pošalju za Simmonsom u pogranične krajeve.

Premda su mu koljena malo podrhtavala, Shelter je ipak koraćao odvažnim korakom prolazom između dvaju redova zgrada.

Prvi ga je udarac dohvatio pod bradu. Posrnuo je i udario ramenom u zid. Opazio je neku sjenu ispred i nagonski u samobrani zamahnuo šakom, te dohvatio napadača ravno po nosu. Ali na nj je zatim skočio s leđa drugi napadač i bacio ga na zemlju. A tada ga je treći stao udarati nogama.

— Mir...no!

Glas je tako snažno zagrmio u uskom prolazu da su se napadači u tren oka ukočili u stavu mirno. Shelter se sjeo na zemlju. Oficir i dežurni vodnik straže stajali su ispred njih. Shelter se nekako uspravi na noge, pa i on stade u stav mirno.

— Što se to ovdje događa, naredniče McGinnes?

McGinnes proguta slinu i pokušava se nasmiješiti unatoč krvi koja mu je curila iz nosa.

— Potukli su se novaci, gospodine poručniče.

Poručnika Watkinsa, koji je bio iskusan i prokušan vojnik, nije mogao prevariti.

— Ja se vas sjećam — počeo je poručnik — McGinnes kao nasilnika i svadljivca dok ste još bili običan vojnik. Čini mi se da se niste mnogo izmijenili otako ste dobili čin narednika, jer vuk dlaku mijenja, ali čudnikad.

— Ja nasilnik, gospodine poručniče? — upitao ga McGinnes uz plah osmijeh. — Pa, rekao sam vam, gospodine poručniče, potukli se novaci. Nemate zašto biti zabrinuti.

— Nemojte mi lagati, naredniče — odbrusi mu oficir. — Kakvi novaci?! Ovdje su tri podoficira napala običnog vojnika, u polumraku, iz zasjede, prije budnice. A tko si ti? — upitao je Watkins Sheltera.

— Vojnik John Shelter, gospodine poručniče.

— Južnjak, a? — prepoznao je Watkins južnjački naglasak.

— Da, gospodine poručniče.

— Kaži, što si se zamjerio McGinnesu? Zar mu nisi htio platiti da ti da propusnicu za izlaz. Ili mu nisi platio pranje rublja? Ili za garnizonskog krojača? Kaži, da čujem — nukao ga je Watkins.

— Ovo je bila tučnjava među novacima, gospodine poručniče — lagao mu je Shelter, držeći se McGinnesove isprike.

— Ako hoćeš, možeš ih prijaviti — savjetovao mu je poručnik Watkins.

— Ovo je bila tučnjava među novacima — ponovio je laž John Shelter.

Watkins se zagleda u podoficire koji su bili napali Sheltera.

— A tu su i narednici Murphy i Shultz, a vi to i dalje nazivate tučnjavom među novacima?

— Da, gospodine poručniče — odvратиše mu trojica podoficira.

— Ja vas trojicu držim na oku već duže vrijeme. Bogami, sad ste dolijali. Ovo će vas skupo stajati — zaprijeti im Watkins.

Izraz očaja prelije se preko McGinnesova lica.

— Ali, gospodine

— Tišina! — zapovjedi im Watkins.

Tri su se podoficira uzvrpoljila nervozno. Znali su iz iskustva da je došao kraj njihovu lagodnu životu u vojarni regrutnog centra u Columbusu.

— Možete birati — nastavio je poručnik Watkins. — Ako vas vojnik Shelter ne prijavi, onda ću vas ja srediti. Birajte: ili na vojni sud ili prekomanda!

McGinnes se odmah oglasio uz blagi osmeh.

— Vrlo ste milostivi, gospodine poručniče. Mi bismo rado da nas pošaljete u regrutni centar na otoku David.

Lice poručnika Watkinsa zarjalo se od srdžbe kad je to čuo.

— Što je vama, lopuže jedne! Zar vi mislite da ću vam dati priliku da na drugom mjestu — potkradate novake i nastavite svoje lopovluke? Ići ćete natrag u svoju borbenu jedinicu. To vam ja jamčim! — viknuo je na njih poručnik Watkins.

McGinnes se trgne i zatrepeće očima.

— Moja je jedinica u Montani, gospodine poručniče.

— To bolje, McGinnes. Kažite onda što želite: vojni sud ili borbena jedinica? — Zapita poručnik Watkins, pa se zagleda u njihove debele trbušine. — Gdje niste bili već dugo vremena, sudeći po vašim trbusima — dodao je na kraju.

Nastala je tišina. Prvi se opet oglasio McGinnes.

— U borbenu jedinicu, gospodine poručniče.

Lice poručnika Watkinsa oblije smiješak zadovoljstva. Zatim se ponovo obrati Shelteru: — Sve sad ovisi o tebi, Shelteru. Ako hoćeš, ja ću pritvoriti ove lopuže i tužiti ih vojnim sudu.

— Ja to ne želim, gospodine poručniče.

— Dobro. Ja se neću mješati u vaše odnose, ali unatoč tvom plemenitom držanju prema njima, Shelteru, ovi pokvarenjaci to neće znati cijeniti i uvijek će tebe kriviti što su izgubili svoj povlašteni položaj ovdje. Učinit

će ti život paklom — upozorio ga je poručnik Watkins.

Shelter ne izusti ni riječi.

— Pobogu, Shelteru, to te može doći glave! — zavapio je bespomoćno poručnik Watkins.

* * *

Godine 1861, kad je počeo građanski rat mladi Shelter Morgan pristupio je u vojsku Konfederacije.

Preživio je prve pobjede pod zapovjedništvom generala Beauregarda i dobio svoj prvi oficirski čin.

Ratna se sreća okrenula u bitki kod Gettysburga. Nada u pobjedu Konfederacije rasprišila se poslije poraza na bojnopolju. Vojsci Juga ponestalo je municije, hrane i ljudstva. Shelter Morgan vidio je kako ginu njegovi najbolji prijatelji i drugovi, a oni što su preživjeli teške poraze bijahu suočeni s najvećim nedaćama i poniženjima.

Tada, početkom 1865, zabljesnula im je zadnja nada, koja je ovisila o volji, sreći i sposobnosti odvažnoga i neustrašivog kapetana Sheltera Morgana, koji je tih presudnih dana služio u armiji Tennesseeja.

Sve je počelo u zatišju između dvije bitke, pošto su pobunjenici bili istisnuti iz Tennesseeja na jug u Georgiju.

Shelter je u predahu između okršaja drijemao odmarajući se u sjeni ispod starog hrasta kad je po njega došao desetar Arb Chambers. Njegova siva unifor-

ma vojske Konfederacije visjela je na njemu u dronjcima.

Kapetane Morgan, pukovnik Fainer poslao me po vas.

— Za kog vruga? Zar se opet povlačimo?

— Ne znam ja ništa, kapetane. Rekao mi je da mu se javite odmah.

— Dobro. Hvala. Odmah ću ja — odvratio je Shelter Morgan. Ustao je, poravnao svoju uniformu koliko se dala. Čak i u otrcanoj uniformi, mislio je, oficir mora dolično izgledati kad ide na razgovor sa svojim starješinom.

Rory Simmons, jedan od starijih narednika, o kome Shelter Morgan nije imao baš najljepše mišljenje, ustobačio se ispred Sheltera na putu.

— Kako ste, kapetane? — upitao ga.

— Dobro — odgovorio mu je pristojno Shelter, pa ga upita: — A što vi ovdje čekate ispred pukovnikova šatora?

— Zvali su me. Imaju nešto specijalno za mene. Neki škakljivi zadatak — odgovori Simmons uz podrugljiv osmijeh.

Shelter se okrene i pokuca na stup zapovjednikova šatora. Ušao je i izenadio se kad je uz pukovnika Fainera u šatoru ugledao i generala Custisa, zapovjednika korpusa.

— Sjednite, Shelteru — pozvao ga pukovnik Faines.

Shelter ga poslušao, osupnut takvom neuobičajenom prisnošću.

Pukovnik Faines obrati se zatim generalu Custisu:

— Generale, ovo je čovjek o kojem sam vam govorio.

Custis pride i zagleda se Shelteru u oči.

— Čuo sam sve najbolje o vama. Rekli su mi da ste rodom iz Tennesseeja, da ste vrstan oficir, hrabar vojnik, uzoran drug i vatren rodoljub, kapetane Morgan.

— Rođen sam i odrastao blizu Pikevillea — odvratio mu je Shelter.

— Nedaleko od Chickamauga? — upita ga general.

— Da, gospodine generale.

— Da li biste se željeli tamo vratiti, kapetane? — upita ga izravno general.

— U Chickamaugu? — upita ga Shelter, ne vjerujući svojim ušima.

— Siguran sam da vi to možete, ako hoćete — dometne general.

— Zaboga, gospodine generale. Opkoljeni smo. Ne možemo se više probiti iz Georgije — podsjeti se Shelter.

— Mi ne, ali vi možete, kapetane.

Shelter zbunjen pogleda pukovnika Fainera. Pukovnik, odbijajući dimove iz cigarete, blago se osmijehne Shelteru.

— Onda, što kažete, kapetane? Možete li se probiti s konjaničkim odredom? — upita ga general.

Shelter odmahne niječno glavom.

— Previše ljudi privlači preveliku pažnju — odgovori mu mudro Shelter.

— A sa šačicom ljudi u građanskoj odjeći? — zapita ga general Custis.

— Ja sam položio zakletvu da neću skinuti ovu uniformu dok ne završi rat — podsjeti ga Shelter.

— Rat je gotovo završen — odsiječe pukovnik Faines.

— I izgubljen — doda general Custis — ako vi ne izvedete ovaj pothvat i ne vratite se u Tennessee.

Shelter Morgan je nekoliko trenutaka razmišljao.

— U redu, gospodine generale. Izvršit ću taj zadatak sa šačicom ljudi u građanskim odijelima. Ali što ćemo time dobiti? — upita ih Shelter.

— Dobit ćemo vremena — odvrati mu kratko Custis.

— Ja još ništa ne razumijem. Što će nam vrijeme kad nemamo municije i hrane? — upita ih Shelter.

— To ćete nam vi donijeti iz Tennesseeja, kapetane, — reče mu general i upre prstom u Sheltera.

— Zar ću ja s nekoliko ljudi donijeti sve to ovamo? — začuđeno će Shelter.

— Ne — odvrati mu general. — Ali donijet ćete nam dovoljno zlata da to sve kupimo.

* * *

Kad je zatrúbilo ustajanje, Shelter Morgan upravo je ušao

u svoju spavaonicu. Novaci su skakali s ležaja i pripremali se za novi dan. Uskoro ih je zviždalka pozvala na dvorište. McGinnes, gore raspoložen nego ikad dotad, ostavio ih je stajati u stavu mirno više od pet minuta prije nego što im je dao voljno.

— A sad, da vam kažem nekoliko novosti koje će vas zacijelo razveseliti — počeo je zdepasti narednik McGinnes. — Prvo i prvo, ja sam s vama dodijeljen u Peti pješadijski puk, najbolju jedinicu u vojsci Sjedinjenih Država. Drugo, nećete me se tako uskoro otarasiti. Ostat ćemo zajedno do kraja vašega petogodišnjeg vojevanja. Danas ćete dobiti svoju milu ratnu opremu, koju ćete ponijeti sa sobom u borbenu jedinicu. Tu ćete opremu nositi sa sobom kad idete u boj, stoga je čuvajte kao oči u glavi. Jeste li me razumjeli?

— Razumijemo, gospodine naredniče!

— Vrlo dobro. I želim da svi znate — dodao je McGinnes da ćete zbog Shelterove bezobraznosti uz mene imati u svojoj jedinici i vodnike Murphyja i Shultza. Nas trojica smo odlučili da pažljivo pazimo na Sheltera i sve njegove drugove kako više ne bi dolazilo do pobuna.

— Ja ovdje nemam drugova — odvrati mu Shelter.

— Imaš! Ja sam tvoj prijatelj — javio se vojnik Ernie Meyer.

— I ja — dodao je Dan Burke. Obojica bijahu devetnaesto-

godišnjaci koji su prvi put služili u vojsci, za koje je Shelter bio uzor vojnika i kojeg su poštovali zbog njegova časnoga i ispravnoga i držanja.

— A tako! — iskesio se zlobno McGinnes. — Baš mi je drago što to čujem. Možete biti sigurni da to neću zaboraviti.

* * *

Zlato!

Kapetan Shelter Morgan zablenuo se raskolačenih očiju u pukovnika Fainera i generala Custisa.

— U gorju Lookout kod Chickamauge laži skriveno blago, dvjesto pedeset tisuća dolara u zlatu — objasnio mu je general Custis. — Sakrili smo ga tamo prije nego što je Sheridan odande istisnuo generala Bragga. Za njih ćemo kupiti sve što nam treba da nastavimo rat. To sam mislio i kad sam vam rekao da ćemo time dobiti na vremenu.

— A znate li vi točno gdje je skriveno zlato? — upita ga Shelter još nevjerujući.

— Znam. Sve ću vam objasniti — odgovori Custis.

— Mi smo stoga i odabrali vas, kapetane. Hrabar ste vojnik i dobro poznajete te krajeve. Hoćete li to učiniti? — javio se pukovnik Fainer.

— Hoću, gospodine pukovniče — složio se Shelter bez oklijevanja.

— Dobro, kapetane Morgan. Podite i pripremite se za put — otpustio ga je general Custis.

Shelter je salutirao i izišao iz šatora. Rory Simmons sjedio je na zemlji ispred šatora. Nasmi-
juljio se čim je ugledao Sheltera.

— Idete na put, kapetane? —
upitao je Sheltera.

— Idem — hladno će Shelter.
— Hoćete i mene povesti sa so-
bom?

— Žalim, niste mi potrebni —
odbio ga je Shelter.

— A zašto me nećete, pobo-
gu? — nije popuštao Simmons.

— Ne mislite valjda da bih
vam pucao u leđa — podruglji-
vo će Simmons.

— Ja nisam specificirao mjes-
to — odvrati mu Shelter.

Simmons ustade. Podrhtavao
je od srdžbe.

— Da nemate tih zvjezdica, ja
bih vas već naučio pristojnosti
— procijedi Simmons prijete-
ćim glasom.

— Izvolite, možete odmah sad
— odvrati mu Shelter. — Vi ste
ionako slab vojnik i nesposo-
ban narednik, Simmonse. Pre-
više vam ljudi gine, jer vas ni za
što nije briga... ili ste možda ku-
kavica?

Simmons stisne šake, a zatim
se naglo ukoči u stavu mirno,
jer je upravo tog časa pukovnik
Fainer izišao iz šatora.

— Udite, naredniče Simmons.
Imam za vas jedan važan zada-
tak — reče pukovnik Fainer
Simmonsu.

— Razumijem, gospodine pu-
kovniče — reče Simmons i ude

u šator za pukovnikom Faine-
rom.

Shelter Morgan je pošao
skupljati ljude koje je mislio po-
vesti sa sobom. Gurnuo je no-
gom narednika Jeba Thortona
koji je spavao na zemlji.

— Diži se, Jebe. Pokret!

Krupni narednik protrlja oči.

— Kamo kapetane?

— Objasnit ću ti poslije. Nadi
odmah narednika Williamsa,
narednika Keanea i desetara
Dinka i dovedi ih pod onaj stari
hrast iza logora. I pronadi nam
građanska odijela i oružje Jen-
kija.

— Major Twyner ima odijela.
Darovale su nam ih neke dobre
gospode iz Memphisa. Ali ih ne
da. Veli da nas zabunom mogu
strijeljati budemo li se u njima
šunjali okolo. Mogu pomisliti
da smo špijuni.

— Reci mu da su nam potreb-
na za poseban vojni zadatak. I
nadi oružje Jenkija. Ne vraćaj
se bez njega — strogo mu je na-
redio Shelter.

— Razumijem, gospodine ka-
petane.

Nije prošlo ni četvrt sata a
već je malena jedinica bila na
okupū. Bijahu to Shelterovi naj-
bolji vojnici i drugovi.

— Momci — počeo je Shelter
— moramo obaviti vrlo težak i
važan zadatak, ali u građan-
skim odijelima.

— A zašto? Ta ne možemo go-
re izgledati nego što izgledamo
u ovim pohabanim i poderanim

uniformama — slegne Dink ramenima.

— Zar ćemo jurišati na Shermanovu armiju? — dobaci Williams smijući se.

— Da — reče Shelter — i ako se natko boji, može odustati. Ovaj je pothvat posebne naravi i zakletva koju ste položili Konfederaciji ne obavezuje vas da u njemu sudjelujete.

— Do vraga, kapetane — izusti nehotice Thornton — zar je tako važan?

— Da — potvrdi mu Shelter. — Može se slobodno reći da o njemu može ovisiti ishod rata.

Bill Keane iščupa travku iz zemlje i uze je žvakati.

— Koga vraga onda još čekamo ovdje? — promrmljao je.

III

Uz mnogo sreće i nešto ratnog umijeća kapetan Shelter Morgan i njegovi ljudi probili su se iz obruča neprijatelja, pronašli zakopano blago i provukli se natrag kroz guste redove neprijateljskih vojnika.

Jedina je iznimka bio vodnik Keane. Ustrijelio ga je neprijateljski snajper iz zasjede dok je bio u izvidnici. Nastradao je bio i Jeb Thornton, premda ne smrtno. Pao je s konja na strmini u noći i slomio ruku.

Kad je kapetan Shelter Morgan prešao liniju fronte i kad je zanoćalo, naredio je svojim ljudima da se odmore i naspavaju u zaklonu što im ga je pružao šumarak pokraj rijeke.

Shelter ih je ostavio i pošao obalom rijeke u izvidanje. S visoke obale vidio je logorske vatre u tri odvojena neprijateljska tabora. U bivacima dalje prema jugu, izgladjeni i očajni vojnici Konfederacije, također su se grijali oko vatri u svojim logorima. A još dalje crvenjelo se obzorje, ali ne od logorskih vatri nego od požara. Georgija i cijeli jug gorjeli su u velikom ognju.

U ranu zoru idućeg jutra četiri su konjanika izjahala iz svog zaklona u šumarku s mazgama natovarenim zlatom, pa se zaputili natrag u svoju jedinicu.

Jahali su niz obalu, skrivajući se iza visoka grmlja. Tek što su ujahali u šipražje obližnje šume, opazili su odred konjice Jenkija. Južnjaci su se šćućurili i pritajili u grmlju. Shelter je kroz granje gustog čestara pažljivo promatrao Jenkije. Jahali su bezbrižno stazom. Prišli su im tako blizu da je Shelter opazio dugu brazgotinu na obrazu njihova narednika.

Odahnuo je tek kad je Jenkije izgubio s vida.

— Bježimo odavde. Ovdje nam gori pod petama — tiho je naredio svojim ljudima.

Jahali su brzim kasom uz rijeku. Projahali su mimo ostataka nekadašnjeg logora sjevernjačke konjice kadli ispred njih izjaše neki jahač.

Welton Williams uperio je u nj pušku čim ga je ugledao, ali

je došljak odmah podigao ruke u vis.

— Ne pucajte! Ne pucajte, tako vam boga!

— Tko si? — strogo ga zapita Williams.

— Ja sam narednik Wakefield. Došao sam vam u susret.

Poslao me pukovnik Fainer. Vi ste odred kapetana Morgana, zar ne?

— Poznajete li ga, momci? — upita Shelter svoje ljude.

— Ja ga poznajem. Zdravo, Gordone — javi se Jeb Thornton.

— Zdravo Jebe. Došao sam da vam pokažem put — reče Wakefield.

— Vodi nas onda! — reče mu Shelter. On i Thornton jahali su zajedno za njim.

— Jebe, nije li ti sumnjivo što je Wakefield u građanskom odijelu? — upita Shelter Thorntona malo poslije. — I mi smo — lakonski odgovori Thornton.

— Jesmo, Jebe, ali mi za to imamo i dobar razlog — podsjeti ga Shelter.

Oko podneva Thornton, koji je trpio užasne bolove u slomljenoj ruci, upita Wakefielda:

— Je li još daleko?

— Nije, milju ili dvije — odgovori mu Wakefield.

— K vragu, ne mogu više ova-ko — zastenja Thornton.

— Evo ih! — veselo će iznenada Shelton.

Ispred njih pukovnik Fainer, stariji narednik Rory Simmons

i još nekoliko momaka, iskočiše iz šume. Svi su bili na konjima i u građanskim odijelima. Fainer domahne rukom Shelteru na pozdrav.

— Čestitam, uspjeli ste!

— Je li rat završio? — upita ga Shelter.

— Ne sasvim — odgovori mu zagonetno Fainer.

— Zašto ste onda u građanskim odijelima? — začudio se Welton Williams, pa se okrenuo Shelteru. — Kapetane meni se ovo ništa ne sviđa.

— Rat je tako reći završen — ispravio se Fainer. — Svi smo se mi dobro napatili. Kuće su nam spaljene, prijatelji izginuli, obitelji raspršene... Ništa nam više nije ostalo... samo to zlato — reče Fainer i pokaže mazge.

— Vrlo dobro razumijem o čemu vi to govorite, pukovniče Faineru — odvrati mu odriješito Shelter — ali sumnjam da bi se i general Custis složio s vama.

Fainer se samodopadno osmjehnuo.

— Zašto ga sami ne upitate? — odvrati mu Fainer i pokaže mu rukom u stranu. General Custis, također u građanskom odijelu, sjedio je u sedlu i čekao.

— Svega nam je navrh glave. svi jedva čekamo da započnemo novi život...

— Ja ne mislim tako! — prekinuo ga je Shelter.

Fainer se zajapuri od srdžbe.

— Ne budalite, Shelteru. Zar

želite da to zlato padne u ruke Jenkijima?

— Ovo ću zlato predati samo oficirima u uniformi vojske Konfederacije — obznanio je Shelter glasno i jasno svoju odluku, trudeći se istodobno da upamti njihova imena i lica.

— Pamet u glavu, Morgane — nasmijuljio se Rory Simmons. — Donio si nam to zlato da ga međusobno podijelimo i da ne izidemo iz rata kao prosjaci.

— A, ne, prevarili ste se u računu gospodo! — odbrusi im tvrdoglavo Shelter.

— Zao mi je što se toliko tvrdoglavite, Morgane — javio se opet Fainer. — Vi ste pаметан čovjek i valjda vam je jasno da nam nije ostalo više ništa za što bi se vrijedilo boriti. To će nam zlato omogućiti da opet stanemo na svoje noge, osobito tamo na Divljem zapadu, gdje čovjeka nitko ne pita za njegovu prošlost. Razmislite dobro!

Ta zavodljiva kušnja, što se temeljila na zdravu razumu na trenutak je pokolebala Sheltera koji se namrštio duboko razmišljajući.

— Razmislio sam i moj je odgovor NE! — odlučno će napokon Morgan Shelter.

Fainer hitro podigne ruku. Na taj znak njegovi ljudi pograbiše oružje.

I Shelter potegne kolt iz korica, te zapuca prema Faineru. Hici su počeli praskati sa svih

strana. Jedno je zrno pogodilo Jeba Thorntona u glavu.

— Bježite! — zapovijedio je Shelter svojim ljudima.

Dink je kriknuo i zgrabio se za bedro.

— Predajem se! — zavapio je iz svega glasa.

Zatim je Shelter opleo deseterova konja po sapima i obojica udariše u bijeg. Welton Williams obilno je krvario iz rane na tjemenu glave. Svejedno je divljački pucao u ljude koji su ga htjeli ubiti.

— Williamse! — zvao ga je Shelter istodobno osjetio žarku bol u slabninama. Za tren mu se zavrtjelo u glavi i zamutilo pred očima. Vidio je Weltona Williamsa kako pada zajedno s konjem obasut kišom olova.

Shelter je pustio konja da juri naslijepo kroz šipražje dok su zrna zviždala oko njega. Jurio je bez cilja dok im nije +alo umaknuo. Njima su ostale mazge sa zlatom, ali svejedno nisu smjeli ostaviti Sheltera na životu. Slijedit će ga dok ga ne ubiju.

Konj je iz šipražja izbio na obalu rijeke Conasauga. Tamo se zaustavio i počeo piti. Shelter se plaho ogleda oko sebe, te opazi Dinka kako pije vodu iz rijeke ležeći potrbuške na zemlji.

— Dink! Dink! — pozvao ga je Shelter po imenu i skočio sa sedla. Požurio je do ispruženog Dinka, vodeći konja za uzde. Kleknuo je, pograbbio Dinka za

rame, prodrmao ga i okrenuo ga na leđa.

— Dink! Ja sam, Shelter!

Tada opazi rupu od metka na Dinkovim prsima.

Glasni povici dopirali su do njega iz šume. Shelter ružno prokune i napuni revolver. Uspravio se i zaurao iz svega glasa:

— Dođite, gadovi! Izidite da vas vidim! Pokazat ćemo mi njima, Dink! Poslat ćemo ih u pakao!

Posrćući je pošao naprijed korak-dva. Iz prkošnog očaja odlučio je da im ne da piliku da ga se samo tako lako riješe. Izvukao je pušku iz toka u sedlu i udario konja dlanom po sapi-ma:

— Bježi, stari druže! — doviknuo mu.

Ušepesao je u šumarak uz obalu i iznemoglo se srušio na zemlju čim je pronašao kakav-takav zaklon. Sklopio je oči.

Kako je dugo spavao? Oko njega svuda mrak. Odjednom začuje šum koraka po suhim grančicama. Sve onako iscrpljen pokušao je podići pušku. Ali bila mu je preteška. Nije više imao snage.

Ispred njega stajao je vojnik u uniformi Unije. Smijuljio se samozadovoljno. Imao je brazgotinu preko obraza, a kolt je upeorio u Shelterova prsa.

— Samo mirno, Johnny buntovniče. Za tebe je rat završio.

* * *

Kapetan Shelter Morgan, dobrovoljac iz Tennesseeja koga

je zarobila konjička patrola Unije, bio je osuđen na deset godina robije pod optužbom da se bavio špijunažom. Da rat nije završio tako kako jest, zacijelo bi ga bili osudili na smrt i strijeljali. Ali pobjeda snaga Unije i predaja vojske Konfederacije potakla je oficire Unije, koji su predsjedavali vojnom sudu, da se pokažu velikodušnima.

Tako je početkom 1865. Shelter Morgan završio na robiji. Premda mu je i samo zatočeništvo bilo mučno, spoznaja da su kradljivci zlata i ubojice trojice vrlih i odanih vojnika Konfederacije na slobodi i da uživaju u plodovima svoga podlog zločina, još ga je više žderala i učinila mu robijanje mučnijim.

Pošto je odsjedio sedam dobrih godina na robiji. Shelter je pušten na slobodu 1872. zbog dobrog vladanja. Odmah je otišao i vlastima prijavio krađu zlata zbog kojeg su njegovi drugovi mučki pobijeni. Svake noći za vrijeme svog zatočeništva koje mu se činilo beskonačnim, Shelter je uporno ponavljao ime zločinaca koje je želio predati u ruke pravdi, da ih slučajno ne zaboravi. I dok ih je ponavljao jednog po jednog, doživao je u sjećanje i crte lica tih ljudi.

Ništa nije zaboravio. Ni najmanju sitnicu.

I to mu nije bilo teško. Pronaći ih sve bilo je već mnogo teže. Propitkivanja za njih gotovo su ga obeshrabrila. Razišli su se

na sve četiri strane kao rakova djeca, to je tada doznao. Uglavnom su se svi izgubili u neizmjernim prostranstvima Divljeg zapada gdje ih nije mogla dohvatiti ruka zakona, gdje su mogli zatajiti svoju prošlost bez straha da će ih itko prepoznati ili otkriti.

Napokon je Shelter posjetio i Ministarstvo rata u Washingtonu. Uskoro je ustanovio da ondje nikoga ne zanima njegova priča.

Rat je završen, zemlja se obnavlja — reče mu neki podsekretar koji ga je primio. — Želimo što brže zaboraviti strahote rata i obnoviti zemlju. Mnogo se toga ružnog zbilo u tom ratu, što u miru smatramo i zločinima. Ali moramo to razumijeti i oprostiti počiniteljima... što god o njima mislili.

— Ali oni su ubojice, pobogu! — zavapio je Shelter. — Objesili ste majora Wirtza, zapovjednika zatvora u Andersonvilleu zbog ubojstva.

— Iz posve drugih razloga — odvrati mirno podsekretar, a uglovi usana podigli su se u kiselkast osmijeh. — Vlada nema interesa da progoni te ljude, gospodine Morgan. Nitko i ne zna gdje su oni sad. Ako su na Divljem zapadu, onda su doslovce neuhvatljivi. zatim, dakako, mora se protiv njih podignuti optužnica, pozvati svjedoci... A vi ste jedini svjedok, zar ne?

— Da — nevoljko će Shelter. Podsekretar slegne ramenima.

— Sad ste valjda i sami shvatili. U takvim slučajevima moramo biti trezveni. Čak i da ih sve privedete, opet bi im oprostite, ali moram vas na to podsjetiti: samo vaša riječ bila bi protiv njihove. Ja vam stoga savjetujem da to lijepo zaboravite i prihvatite se obnove vašeg života.

— Da zaboravim? Kako čovječe?... Dinka, Thorntona, Keane, Williamsa... Kako da zaboravim te hrabre, čestite ljude, koje su ti zločinci hladnokrvno poubijali iz podlih, niskih pobuda?

— Te ubojice nisu bili vojnici Unije — podsjetio ga je hladnim glasom sekretar.

— I to nije bilo zlato Unije. Iskreno govoreći, nas to uopće ne zanima. Stoga poslušajte moj savjet, gospodine Morgan. Uzmite li pak zakon u svoje ruke — nastavio je podsekretar strogim glasom — završit ćete na vjsšalima. A ne zaboravite da ste tek nedavno pušteni iz zatvora. Zar hoćete da vas zbog njih pogube?

— Ne... ne — priznao je iskreno Shelter. Znao je da je njihov razgovor završen. — Pa ipak, hvala vam. Zbogom, gospodine.

Shelter je donio drukčiju odluku od one što mu je savjetovao podsekretar u Ministarstvu rata. On će sam kazniti krivce

svojom rukom, pa makar ga to stajalo glave.

Nekoliko godina već je krstarilo Divljim zapadom. Zapazio je poznato lice ovdje, čuo neku novost ondje, a za svakim tragom i podatkom došao je do čovjeka čije je ime bilo upisano duboko u njegovu sjećanju.

Pukovnik Fainer, skrhan sramotom i grižnjom savjesti, počinio je samoubojstvo. Ali general Custis umro je od osvetničke ruke Sheltera Morgana. I svi oni ostali... Bowler, Wakefield, major Twyner.

Predzadnji je bio Twynerov mladi brat, koji je bio unapređen u čin porčnika prije samog završetka rata. Shelter ga je ubio zajedno s njegovom razbojničkom družbom u Kansasu, na indijanskom teritoriju. Za to je dobio znatnu novčanu nagradu, koju je pohranio u banku u Columbusu, prije nego što se prijavio u vojsku Sjedinjenih Država.

Preostao mu je još samo jedan zločinac.

Rory Simmons.

IV

Iz dvorišta vojarne u Columbusu izmarširala je četa vojnika prema željezničkoj stanici. Bijahu to većinom mladići, disciplinirani ali još nekako nezgrapni.

— Lijeva-desna, jedan-dva! — vikao je narednik McGinnes, koji je ostavljao sasvim druga-

čiji dojam od svojih vajaka. Trbušast i podbuhao od piva, stupao je s naporom uz svoju četvrti vojničkim korakom, otpuhujući pri tom kao vol pod jarmom. Njegova je najdulja šetnja u posljednjih pet godina bila od kasaarne do najbližeg saluna u ulici Front i, dakako, natrag.

Odjedanput, kad su vojnici izbili na glavnu ulicu Columbusa, svjetina se počela skupljati i zaustavljati na nogostupu te ih promatrati znatiželjnim pogledima.

— Ej, vojnici, kako bi bilo da malo pljunete ušake i prihvatite se nekoga korisnog posla umjesto da se šepirate po ulicama?! — počeli su ih izazivati neki mladi farmeri okupljeni pred nekim salunom.

Mladi vojnici, a među njima ponajviše Ernie Meyer i Dan Burke, koji su bili vrlo ponosni na svoje nove uniforme i svoj vojnički poziv, zajapurili su se što od stida što od srdžbe. Jedina su im utjeha bili vatreni pogledi koje su im dobacivale mlade djevojke što su zastale na nogostupu da ih bolje pogledaju.

— Prokleti civili! — progundao je kroza zube McGinnes, pa se okrenuo prema svojim vojnicima i viknuo: — Pjesma!

Vojnici su složno zapjevali, a Shelter se nasmijuljio.

Sjedinjene Države prolazile su kroz još jedno razdoblje ekspanzije. Sve brojnije stanovni-

štvo na Istoku tražilo je nove životne prostore na Zapadu, koje je još trebalo osvojiti i oteti od starosjedićkih indijanskih plemena. Prvi doseljenici podizali su tamo već nova naselja, pa im je samo vojska mogla pomoći da savladaju i pokore Komanče, Apaše i druga indijanska ratnička plemena koja su branila svoju postojbinu od uljeza i opirala se okrutnom istrebljenju.

Vojnici su nastavili dostojanstveno stupati niz ulicu Durham do poljane uz željezničku stanicu unatoč uvredljivim dobacivanjima. Ovdje su ih dočekali oficiri s papirima u rukama.

— Voljno! — zapovjedio im je poručnik Watkins.

Vojnici su jedva dočekali da se malo udobnije postave poslije stupanja pod punom ratnom spremom.

— Sad je prilika da vam najprije čestitam što ste se prijavili u najvrliju vojsku na svijetu... vojsku Sjedinjenih Država Amerike! — pozdravio ih je poručnik Watkins. — A zatim — nastavio je gromkim glasom — želim vam čestitati što ste dodijeljeni u najhrabriju jedinicu te vojske ... u Peti pješadijski puk!

Vojnici su mu oduševljeno zapljeskali.

— A sad čujte neke pojedinosti. Za sat-dva odlazite vlakom u Fort Keogh u Montani, gdje je stacioniran vaš puk. I kako sam

čuo iz povjerljivih izvora, stićete još na vrijeme da se odmah uključite u ljetne ratne pohode širokih razmjera!

Vojnici su se sad oglasili samo poluglasnim mrmljanjem, zajedno s narednikom McGinnessom.

— Želim vam svaku sreću i nadam se da ćemo se opet vidjeti, jer uskoro završava i moja služba u regrutnom centru u Columbusu i vraćam se u svoju borbenu jedinicu. Sve najbolje, vojnici, i do viđenja! — završio je svoj pozdravni govor poručnik Watkins.

Vojnici su mu opet mlako zapljeskali, a zatim posjedali na zemlju uz tračnice i započeli s jednim od najstarijih vojničkih prokletstava ... dosadnim čekanjem.

Vlak nije stigao za sat-dva kako im je obećao poručnik Watkins. Nije stigao ni u podne, a ni poslije podne tog dana. Stigao je tek oko ponoći. I sve su ih natiskali kao stoku u jedan jedini vagon, na neudobne drvene klupe.

* * *

Dim i čađ sukljali su iz lokomotive dok je vlak klepetao i njihao se na svom dugom putovanju. Vojnici su se natiskali na drvene klupe i čali se u drijemež, osim nekih starijih momaka koji se nisu mogli odvojiti od karata. Među njima prednjačio je ružni Cal Barkley, čovjek tužna lica. Prokartao je taj već cij-

lo bogatstvo i da se spasi bijede ponovo je završio u vojsci za bijednu plaću.

Kad je vlak ostavio iza sebe Indianu i ušao u Illinois, Shelter je ustao sa svog mjesta.

— Idem malo protegnuti noge — rekao je i prekoračio preko svog druga, te se probio kroz gužvu do kraja vagona. Izišao je i stao na platformu između vagona.

Stisnuo je cigaru među zube i pripalio je, promatrajući u tamnoj noći sjene i sićušne točkice svjetla u seoskim kućama mimo kojih je promicao vlak.

— Oh, oprostite, molim vas. Nisam se nadala da ću ovdje ikoga zateći — zacvrkutao je ugodan ženski glasić.

Shelter se okrenuo i ugledao lijepu mladu ženu sa šeširićem na glavi i u haljini od satena svijetloplave boje. Naklonio joj se po južnjačkom običaju.

— Ne smetate vi meni, gospođo. Izišao sam malo na svjež zrak.

— Unutra je tako zagušljivo, a nisam mogla otvoriti prozor — potužila mu se mlada ženica. Pogledala je njegovu uniformu i dodala: — Vidjeli smo vojnike kad su se ukrcavali u Columbus. Užasno je koliko su vas natakali u jedan jedini vagon!

— Vojska je naviknuta na neudobnosti, gospođo — reče joj Shelter uz smiješak.

— Putujete li daleko? — upita ga ženica

— U Montanu, gospodo — odgovori joj Shelter, pa brže - bolje doda: — Dopustite, gospodo, da vam se predstavim: John Shelter.

— Joanne Parsons. Putujem u Caspar — rekla mu je uz ljupki osmijeh.

Shelteru su odmah upale u oči njezine velike grudi stisnute u usku haljinu. Joanne je bila onižeg stasa, ali neodoljivo dopadljiva žena plave kose, s gotovo naprčenim usnama i frntastim nosom.

Progutao je slinu koja mu se skupila u ustima kao kad vidi neko ukusno jelo.

Živite u Casparu?

— Ne — odgovori mu Joanne. — Idem u posjet sestri. Ona se tamo udala ... Oh! — Vlak je naglo trgnuo i Joanne je doslovce bubnula svojim glomaznim grudima u Sheltera. — Ja sam udovica već više od godinu dana ... pa tako ... znam ja dobro kako vam je ... — Vlak je opet trgnuo, a Joanne se sad našla u Shelterovu zagrljaju. Nije se ni pokušala braniti.

V

Oblaci sićušne i prozirne prašine kovitlali su se na zrakama sunca što se probijalo u vagon kroz prljava prozorska stakla. Zagušljiva vrućina javljala je žarko i sušno ljeto na prostranstvima prerije.

Vlak je soptao preko zapad-

nih krajeva Nebraske i ostavljao za sobom dugačak crn trag dima što se lijeno vukao preko modrine vedrog neba. U Wyomingu će vlak oštro zaokrenuti prema svojoj zadnjoj stanici i željezničkom čvoru Orion Junction. Odatle će mladi vojnici nastaviti put kolima preko nepreglednih ravnica do Sheridana, gdje će se ukrcati na parobrod koji će ih prevesti na sjever do njihova odredišta u Fort Keogh na obalama rijeke Tongue.

Shelter Morgan, ili John Shelter, dremuckao je na drvenoj kulupi.

Već je bilo zanoćalo kad se vlak približio Wyomingu, pa je Shelter ustao i sporim koracima pošao prema stražnjoj platformi vagona.

Na njegovu sreću, platforma bijaše prazna. Zavirio je u putnički vagon i vidio Joanne. Sjedila je na svom mjestu. Čim ga je opazila, ustala je i pošla k njemu.

Sklonili su se u stranu da ih tko ne bi vidio iz vagona i stresveno su se zagrlili.

Nekoliko trenutaka ostali su nepomično i šuteći zagrljeni.

— Kamo da ti pišem, mili — prva se oglašila Joanne.

Shelter je progutao slinu i duboko uzdahnuo prije nego što joj je odgovorio.

— Na kuvertu napiši: Vojnik John Shelter, Peti pješadijski, Fort Keogh, Montana.

Tvrđavu Fort Keogh podigao je ljeti 1876. general Alfred

H. Terry po nalogu svoga pretpostavljenog, generala Phila Sheridana. Tvrđava je služila kao vojno uporište za iznenađne pohode na ratoborna plemena Indijanaca. Bolji položaj za utvrdu gotovo se i nije mogao naći. Bila je u samom srcu teritorija i domaje ratničkog plemena Siouxa. Tvrđava je dobila ime Fort Keogh po imenu jednog oficira generala Custer, koji je poginuo zajedno sa svojim generalom kod Little Big Horna.

Uz tvrđavu se uskoro razvilo i naselje, gradić Miles City, koji je opet dobio ime po tadašnjem zapovjedniku tvrđave pukovniku Milesu. Pukovnik je bio vrlo vješt, pametan i lukav čovjek. Pošto je pokorio neke djelove plemena Čejena i Vrana, bio je prema njima vrlo blag. Zapravo, vrlo vješto uposlio ih je kao vojne izviđače u svojim okršajima protiv nepokorljivih Siouxa, koje je predvodio njihov ponositi poglavica Hitri Bik. Obitelji tih Čejena i Vrana naselile su se nedaleko od tvrđave.

Novo pojačanje koje je stiglo u Fort Keogh predvodio je narednik James McGinnes. Vojnici su se iskricali iz parobroda u gradiću Miles, odakle su morali pješice proći još dvije milje do Fort Keogha, kako bi ih stanovnici Milesa vidjeli i osjećali se sigurnijima u svojim domovima.

U Milesu su građani pozdravljali vojnike pljeskom. Nekoliko

djevojaka veselo im je domahivalo s balkona javne kuće. Glasno su im dobacivale izazovne pozive.

— Ej, momci, dodite k nama na provod! — doviknula im je mršava djevojka s balkona. Njezina punačkija prijateljica otkopčala je širom haljinu na prsima.

— Dodite svi! Ima ovdje posla za sve vas! — debeljuškasta je vrištavo vikala i pri tom hihotala.

Kad su umarširali u tvrđavu, novodošle su vojnike postrojili ispred garnizonskoga starijeg narednika, koji se ustobočio na trijemu zgrade zapovjedništva tvrđave. Ostali podoficiri stajali su iza njega i čekali da preuzmu svoje nove vojnike.

Garnizonski stariji narednik zvao se Durham i bio je visok čovjek. Pogledao je novodošle vojnike, pa zatim njihove narednike: McGinnesa, Murphyja i Shultza. Nasmijuljio im se u lice.

— Završili su se i dani vašeg lagodnog života. Odlučili ste, znači, da opet budete časni vojnici? — upitao ih je Durham.

— Sa zadovoljstvom. Jedva smo čekali da se vratimo — lagao mu je McGinnes a da nije ni okom trepnuo.

— Primio sam izvještaj — ozbiljnim je glasom nastavio Durham — poručnika Watkinsa iz Columbusa. Moram još s vama razgovarati ... čim se smjestite.

— Sa zadovoljstvom! — lagao je McGinnes.

— Sumnjam da će vas to razveseliti — odvratila mu Durham. Zatim se obratio novodošlim vojnicima.

— Vojnici, dobrodošli u Peti pješadijski puk, vaš novi dom.

Vaši narednici upoznat će vas s pravilima kojih se ovdje morate držati. Posluži li vas sreća, ovo je posljednji put što stojite preda mnom. Dodete li ikad k meni na raport, doznat ćete da postoji i jedanesta zapovijed božja koja glasi: — **Ne ljuti garnizonskoga starijeg narednika!** To je sve. Sad ću vas rasporediti u vaše nove jedinice. Javit će se kad vas prozovem!

Shelter je bio dodijeljen u četetu C zajedno s Calom Barkleyjem, Ernijem Meyerom i Danom Burkom. Mladi desetar odveo ih je u njihovu spavaonicu, gdje im je pokazao četiri prazna ležaja.

— Ovdje ćete spavati. Ja sam desetar Moore. Vi ste sad u četetu C i u mojoj desetini — rekao im je.

— Točno, desetaru!

Svi su se trgnuli i okrenuli prema prozoru odakle se gromkim glasom javio narednik James McGinnes. Nalaktio se na prozorsku dasku, stojeći pod prozorom u dvorištu, i gledao ih uz pakostan smiješak oko usana.

— Četa C dobila je maloprije novog narednika... mene! Vaš

dosadašnji narednik ide u Columbus na moje mjesto, a mi svi predobro znamo čijom zaslugom, zar ne? — upitao ih je i s mržnjom pogledao Sheltera, pa nastavio naglašavajući riječi s užitkom: — Stoga ću baš vama, momci, posvetiti svu svoju ljubaznu pažnju... koju ste zaslužili, dakako.

Desetar Moore žustro pride prozoru.

— Naredniče, ja sam desetar Harry Moore.

— Narednik James McGinnes — predstavi mu se podoficir na prozoru. — Ja danas imam još drugog posla, ali moram te upozoriti da tu četvorcu držiš dobro na oku. To su obični zabušanti i napržica. Onaj tamo — pokazao je Cala Barkleyja — on ti je nepopravljiv glupi kartaš. Ova dvojica balavaca pravi su idioti. Ali ovaj ovdje — McGinnes je upro prstom na Sheltera — njega se čuvaj kao zmije... On ti je podli cinkaroš.

— Razumijem, vodniče! — odsiječe desetar Moore, a McGinnes se zagleda prodorno u Sheltera.

— Sutra ujutro ja preuzimam ovu jedinicu, na tvoju nesreću, Shelteru — zaprijeti mu McGinnes prije nego što je otišao.

* * *

Što zbog prevara, a što zbog zloupotrebe raznoraznih špekulanata i krijumčara viskija, Ministarstvo rata Sjedinjenih država izdavallo je od 1870. po-

sebne dozvole trgovcima koji su smjeli držati dućane i salune u krugu garnizona a da osobno nisu pripadali vojsci. Bataljuni i pukovi dolazili su i odlazili iz tvrđave, a prodavaonice i saluni su ostajali. Dakako, po vojnim popisima saluni su morali imati dvije odjeljene prostorije: jednu za oficire, a drugu za obične vojnike. Cijene i radno vrijeme određivao je zapovjednik tvrđave.

Poslije večere prvog dana po dolasku u tvrđavu Shelter, Morgan, Ernie, Dan i Cal oprali su najprije svoje tanjure i pribore za jelo pod budnim okom dežurnog desetara, pa izišli iz blagavaonice i nekoliko trenutaka stajali na trijemu ogledavajući se po krugu garnizona. Shelter, koji se već bio navikao na usamljenost, osjećao se nekako nelagodno uz svoje drugove, ali kako je Rory Simmons morao biti negdje blizu, Shelter je znao da će biti manje uočljiv bude li se držao njihova društva.

— Da navratimo na čašicu u salun? — predloži Shelter.

— Ja nemam novca — reče Cal Barkley pa se potapše po praznim džepovima.

— Ja vas pozivam — ponudi se Shelter.

— Neću ti to moći vratiti. Dužan sam preko ušiju. Kartaški su dugovi pitanje časti — potužio mu se Cal Barkley.

— Ja vas sve častim večeras. Osjećam se vrlo ugodno u va-

šem društvu — polaska im Shelter.

— Hvala ti, Shelle — veselo će Ernie.

— A nismo ni mi bez novca. Možemo i mi tebi platiti koju čašicu — ponosno će Dan, govoreći u svoje i Ernijevo ime.

— A odakle tebi novac? — zanimalo je Ernija.

— Ja sam štedljiv i uvijek imam koji dolar u džepu — odgovori mu u šali Shelter.

Ušli su u salun. Shelterove su oči pozorno promatrale lica vojnika za tezgom i za stolovima. Rory Simmons nije bio među njima. Našli su nešto slobodnog mjesta pri kraju tezge i pozvali pipničara.

Prišao im je krupan čovjek crne kose i gusta brka, prijazno nasmiješena lica. Položio je svoju golemu ručtinu na tezgu i obrisao je krpom.

— Živjeli, momci! Ja sam Herbert Jones, vlasnik saluna i trgovac u tvrđavi. Poznajem sve vojnike iz Petoga pješadijskog, pa kako vas ne poznajem, pretpostavljam da ste danas stigli parobrodom.

— Točno — potvrđi mu Shelter. — Ja sam John Shelter, a ovo su moji prijatelji Ernie Meyer, Dun Burke i Cal Barkley.

— Mene svi vojnici zovu Jonesy i ja vas častim prvim pićem.

— odvrati im vlasnik saluna.

— To je baš lijepo od vas. Cal i ja popit ćemo viski, a naši mlađi prijatelji pivo — reče Shelter.

— Odmah ćete biti posluženi — odvrati Jonesy.

Shelter nije sudjelovao u razgovoru svojih prijatelja. Radije je slušao što se oko njega govori. Svaki puta kada bi se otvorila vrata saluna, pozorno bi pogledao došljaka, ali Rory Simmons nije te večeri došao u salun. Premda je Shelteru bilo stalo da što prije nađe Simmons-a, ipak se nije htio odati propitivanjem za njega.

Kad im je Jonesy donio treću rundu pića, već su bili čuli i doznali sve o djelatnosti Petog pješadijskog puka. Pet četa bilo je vani na zadatku u tom času. S obzirom na to, Shelter je pretpostavljao da ni Rory Simmons nije više u tvrđavi. Ratni poglavica Siouxa Hitri Bik haračio je po krajini, pa je vojska poslala za njim konjicu i nešto pješadije.

— Konjica se brže kreće, ali pješadija na kraju obavlja najteži dio posla — napomenuo je Jonesy kad je opet stavio pred njih pune čaše.

— Nadam se da mi nećemo morati — doda malodušno Shelter.

— A ja pak jedva čekam svoje prvo vatreno krštenje — oduševljeno će Ernie.

— Nazdravimo onda pješadiji — javi se Cal Barkley i podigne čašu.

Visok plećat vojnik nalaktio se na tezgu uz njih i naručio vrč piva. Shelter ga pogleda i opazi tamnija mjesta na rukavima

njegove izbljedale uniforme, mjesta gdje su nekad bile prišivenе oznake podoficirskog čina. Poznaо je on iz iskustva takvu vrstu ljudi, voјnike od zаnata, profesionalce koji su dobivali i gubili čin. Najvjerojatnije hrabar voјnik na bojištu, ali prgavac nasilne naravi, kojem su zbog pijanstva i prkosna vladanja oduzeta sva odlikovanja zasluženа na boјnom polju čim bi se vratio u garnizon.

Čovjek je napadno i izazovno buljio u Sheltera.

— Nisam li ја тебе vidio u četi C? — upita ga čovjek osorno.

— Da, vidio si me. Danas sam stigao — odgovori mu pristojno Shelter.

— Nisi dobrodošao! Ја sam Charlie Kerrigan i ја sam glavni u četi C. Razumiješ li? — mrzovoljno mu dobaci Kerrigan.

— Nosi se do vraga! — odbrusi mu Shelter, vidjevši u Kerriganu umišljenog nasilnika koga valja odmah naučiti koga može а koga ne smije nekažnjeno zadirivati i vrijeđati.

Kerrigan se odmakne od tege i izbulji oči u Sheltera.

— Kako se usuđuješ tako razgovarati s Charliejem Kerriganom? — procijedi kroza zube.

Dotrčao je i vlasnik saluna Jonesy.

— Kerrigane, van! Neću ovdje trpjeti tvoje ispade! — izderao se na njega.

— Nećeš dugo. Samo ga ovog dripca naučim pristojnosti —

odvрати mu Kerrigan, pa počе zasukavati rukave.

Shelter ga iznenada udari šakom pod bradu tako snažno da se Kerrigan zavrtio ustranu. Zatim ga je gurnuo, pa ga izbacio iz saluna niz trijem.

Kerrigan udari glavom u stup, zakoluta očima i trgne nogama, te ostane nepomično ležati onesviješten.

— Ta će vas laka pobjeda skupo stajati — upozorio je Sheltera vlasnik saluna.

— Nisam mogao dopustiti da me vrijeđa — odvрати mu Shelter kao da se ispričava zbog meteža koji je prouzročio u salunu.

— Čuvajte se! Spavajte otvorenih očiju! On će vas u tami probosti bajunetom — došapne mu Jonesy.

VI

Zviždaljka je proparala tišinu mračne spavaonice. Jetki pozivi zlovoljnih podoficira tјerali su voјnike iz postelje. Većina njih legla je trбуha punog piva i viskija tek koji sat prije toga ranog buđenja. Nevoljko i lijeno pospani su voјnici počeli ustajati.

— Dižite se, pijane guzice! — vikao je McGinnes. Njegove crvene bjeloočnice i zadah iz usta odavali su da i on nije legao trijezan.

Shelter Morgan, koji je bio naviknut na alkohol, ustao je među prvima i obukao hlače.

— Zašto nas budite? Tek smo legli? — upitao je desetara Moorea.

— Hitri Bik se utaborio sjevernije od nas. Naši traže pojačanje — odvрати mu desetar.

— Tko je taj Hitri Bik? — zanimalo je Sheltera.

— Sin Hromog Jelena i poglavica malenoga ali vraški hrabroga ratničkog plemena Ogla-la. Cijeli puk mora poći da uguši njegov ustanak.

Shelterove oči zasjaše. Pona-dao se da će tamo najvjerojatnije zateći i Roryja Simmonsa.

Četa se postrojila na dvorištu pod odsjajem svjetiljaka i čekala zapovjednika jedinice.

Kapetan bijaše debeljuškast čovjek srednjih godina, a po njegovu podbuhlu i purpurnom licu lako se moglo zaključiti da voli potegnuti iz boce. Pročistio je grlo, nakašljavši se prije nego što je prozborio.

— Vojnici — počeo je hrpavim glasom — uskoro ćemo omirisati barut. Hitri Bik je u nekoliko navrata prekršio dogovor s generalom Terryjem. Nedavno je poklao dvadesetak drvosječa gore u šumama na sjeveru.

Njegov je govor prekinuo odlazak konjičkog eskadrona kroz glavna vrata na tvrđavi.

— Konjanici odlaze u potjeru za Indijancima — nastavio je kapetan kad je topot kopita zamro u daljini — ali svi mi znamo kako će to završiti. Jahat će

po preriji amo-tamo dok mi ne stignemo. Tada će odlučiti da odmore svoje proklete konje i zatražit će od pukovnika Milesa da pješadija nastavi potjeru. Koga boli glava da li su jadni pješadijci umorni i iscrpljeni? Mi ne vrijedimo koliko njihovi dragocjeni konji, pa ćemo morati pješaćiti pedesetak milja.

Kapetan je na trenutak zašutio i zagledao se u četu C ispred sebe. Zatim je nastavio:

— Rekli su mi da među vama ima novaka, pa kako dosad nisam imao prilike, dopustite da vam sad zaželim dobrodošlicu u četu C. Žao mi je što nismo imali dovoljno vremena da vas dolično uvježbamo za borbu koja vas čeka. Kad se vratite, vi ćete biti prekaljeni vojnici... ili ćete ostaviti kosti u preriji da ih glodaju kojoti. Stoga, učite brzo, da ne umrete mladi! — završio je svoj govor debeli kapetan.

Kad je sunce izbilo iznad šuma na istoku, kolona vojnika bila je već odmakla nekih desetak kilometara od Fort Keogha.

— Sheltere! — zalajao je McGinnes čim se razdanilo. — U bočnu stražu na desno krilo! Barkley na lijevo!

Bočna straža je naporan i težak zadatak. Stražari se moraju udaljiti barem stotinjak metara od glavnine kolone i ići šumom, gdje su svakog časa mogli upasti u zasjedu. Njihova je zadaća da daju pravovremeno znak za uzbunu ako neprijatelj neposredno napadne s boka. Pone-

kad je taj znak bio pucanj iz puške kojim je stražar ubijen.

McGinnes bi bio rado poslao u bočnu stražu i Ernija Meyera i Dana Burkea, ali nagon za samoodržanjem nije mu to dopuštao. Ta dva neiskusna novaka mogla su stati i na glavu ratnicima u zasjedi a da to i ne opaze.

Jara je već udarila s prvim zrakama sunca dok se Shelter probijao kroz šiprag šume, gazeći oprezno po suhom lišću da ga šušanj lišća ne otkrije. A morao je hodati i dva put brže od kolone, jer je zbog neravna tla koraćao zaobilaznim stazama a remeni opreme rezali su mu ramena.

Do podneva noge su ga već boljale od naporna hoda. Dva puta je uganuo gležnjeve, a nove i tvrde vojničke cokule, neudobne i za šetnju gradom, žuljale su ga na nekoliko mjesta.

Dok se marš nastavljao, Shelter je opazio da su ostale čete mijenjale svoje bočne stražare svaka dva sata. No nitko iz čete C nije došao da zamijeni njega ni Barkleyja.

U podne je dan znak za odmor kako bi vojnici nešto pojeli za ručak i malo odahnuli. Shelter je jedva dočekao da se vrati u kolonu, ali ga je tamo dočekao McGinnes.

— Ti i tvoji prijatelji Barkley, Meyer i Burke odmah se javite u predstražni vod — naredio mu je narednik McGinnes.

Dok su prolazili pokraj poljske kuhinje, Charlie Kerrigan je podigao glavu s tanjura i zlobno se nasmijao Shelteru.

— Nismo mi još gotovi — zarežao je.

Shelteru su popustili živci.

— Seronjo, skini mi se... ili ću ti zavrnuti vratom — zaprijetio mu je.

— Hej, kakva je to svađa? — oglasio se kapetan koji je čuo Shelterove riječi.

Shelter je zašutio i ukočio se u stavu mirno.

— Kerrigane, što ti ovaj čovjek prijeti? — zapitao je kapetan.

— On je jedan od onih južnjačkih buntovnika koji se nije još pomirio s činjenicom da je Konfederacija izgubila rat — slaže Kerrigan.

Kapetanovo se lice namrštilo, a Shelter osjeti smrad ukiseljena alkohola u njegovu dah.

— Konfederacija je izgubila rat i mi nećemo ovdje trpjeti nikakvih ispada prkosnih Južnjaka. Da su mene pitali, ja bih vas sve, koji ste nosili uniformu Konfederacije, povješao kao buntovnike.

Prišao im je McGinnes čim je čuo rječkanje.

— Vojnik Shelter, kapetane, vrlo je drzak i opake je ćudi. Imao sam s njim neugodnosti i u Columbusu — lagao je McGinnes.

Shelter stisne zube od srdžbe. Opazio je da je McGinnes u vrlo prijateljskim odnosima s kapetanom. Zacijelo su počesto za-

jedno potezali iz iste boce.

— A komo ti ideš? — upita kapetan Sheltera.

— U predstražu, gospodine kapetane.

— Žuri onda, što čekaš? — viknuo je na njega kapetan.

Shelter vidje kako se McGinnes i Kerrigan za njim podlo cerekaju. Zatim su jedan drugome namignuli. Tada Shelteru bude jasno zašto je Kerrigan napao baš njega. Zacijelo su McGinnes i Kerrigan bili stari drugari i McGinnesu nije bilo teško da nahucka Kerrigana na njega.

Četvorica prijatelja, Shelter, Cal, Ernie i Dan, raspoređeni su u predstražni vod zajedno s vojnicima iz ostalih četa, samo što su njima, za razliku od ostalih, krčila crijeva od gladi. I sad je Shelter opazio da druge čete mijenjaju svoje ljude u predstraži svaka dva sata, kako bi se vojnici mogli najesti i odmoriti. Ali McGinnes nije za njih poslao zamjenu.

— Hoće li nam poslati zamjenu da barem popijemo lončić tople kave? — zagundao je Ernie.

— Ne jadikuj uzalud — opomenuo ga je Shelter.

— Pa valjda nas neće ostaviti da cijeli dan gladujemo? — zaprepasćeno će Dan.

Petnaestak minuta poslije trubači su zasvirali zbor i podoficiri su pozvali predstraže u kolonu.

Kad su se Shelter i prijatelji vratili u kolonu, zatekli su sve već priprave za pokret. Kerrigan se nasmijuljio Shelteru u lice.

— Što smo se danas nakrkali graha i suhog mesa! — izazivački mu je dobacio.

McGinnes se nasmijao kad je to čuo, pa je zabacio pušku na rame i okrenuo se prema postrojenoj četi.

— Četa C naprijed marš! Shelter i Barkley na bočnu stražu, svaki na svoje krilo — naredio je.

* * *

Vruć, zagušljiv zrak kuljao je pod drvećem u šumi dok je Shelter Morgan na bočnoj straži s puškom u ruci oprezno koraćao kroz šumu idućeg dana poslije podne. S nekih mjesta u šumi nije mogao nekoliko minuta vidjeti kolonu svoje jedinice.

Indijanski ratnik iz plemena Oglala iznenada mu je skočio na leđa s krošnje drveta.

Shelter je pao na zemlju, ali nije ispustio pušku. Odvaljao se u stranu i za dlaku izmaknuo oštrom bodežu Oglale, koji se zabio u vlažnu zemlju umjesto u Shelterov vrat.

Shelter je nekako uspio ustati prije nego što mu je Indijanac oteo pušku. Počelo je natezanje za pušku, koju je Indijanac uhvatio za cijev. Shelter lijevom rukom izvuče bajunet iz korica i zabode ga Indijancu u trbuh,

pa crvenokožac odmah ispusti iz ruku cijev puške, zatetura i skljoka se na zemlju.

Suškanju u krošnjama natjeralo je Sheltera u divljački bijeg. Čim je istrčao iz šume, za njim su zapraštale puške. Oglašile su se trube na uzbunu i oštri povici oficira i podoficira iz kolone. Zapraskali su pucnjevi sa svih strana. Shelter opazi Cala Barkleyja. On je također trčao iz šume prema koloni sa svoje strane.

Čim se Shelter priključio četi, McGinnes se stvorio uz njega.

— Koliko ih je? — upitao ga je narednik.

— Ne znam. Možda četrdesetak — reče Shelter.

— I s moje strane — javio se Cal Barkley.

— Ne smijemo ovdje stajati. Nadam se da će naši oficiri nešto uskoro smisliti prije nego što nas Indijanci umeckaju — zagundao je ozlojeđeno McGinnes, u kome se probudio stari, prekaljeni profesionalni vojnik.

Kao odgovor na McGinnesovu napomenu trubači su zasvirali napad i kolona se razdvojila. Svaka strana polagano se počela primicati šumi.

— Pucajte! Što čekate?! — vikao je netko iz svega grla.

Ernie Meyer i Dan Burke ukočili su se od straha.

— Oprostite, gospodo, što vam smetam, ali mogli biste i vi zapucati — dobacio im je napola u šali Shelter.

— Aaa? Aha, dobro, dobro! — začuđeno je zamućao Ernie.

— Oh! — jauknuo je iznenada Dan, ispustio pušku i uhvatio se rukama za trbuh. Posrnuo je korak unatrag i sjeo na zemlju. Tamna mrlja krvi pojavila se na njegovoj vojničkoj košulji.

— Što ti je, Dane? — zaprepašteno će Ernie.

— Pogođen sam u želudac, ali ništa me ne boli — odgovori mu mirno Dan.

— Ostani ovdje i ne miči se — savjetovao mu je Shelter.

— Vratit ćemo se po tebe — obećao mu je Ernie gledajući ga zabrinutim očima.

— Ne brinite, momci, za mene. Čekat ću vas — obećao im Dan i čak im se pokušao nasmiješiti.

Kad su ušli u šumu, najprije su naišli na Indijanca koga je Shelter probo bajunetom. Shelter je prišao mrtvom Indijancu i izvukao svoju bajunetu iz ratnikova trbuha. Obrisao ju je i spremio u korice.

— Kakav je McGinnes, još bi me mogao prijaviti da sam je namjerno izgubio — napomenuo je.

— Još malo pa ćemo morati plaćati i najamninu za oružje, nastavi li nas i dalje zlostavljati kao dosad dodao je Cal Barkley.

Nekoliko hitaca prasnulo je iz guštika u šumi i čuli su tupi pad tijela. Vojnici su odmah odgovorili vatrom. Nekoliko je In-

dijanaca palo pogodeno kad su pokušali izjahati iz gustiša. Vidjevši da su naletjeli na snažan otpor, odmah su okrenuli konje i pobjegli natrag u zaklon.

Čim su oficiri shvatili prednost koju imaju Indijanci zaklonjeni u guštiku šume, odmah su naredili da se zatrubi povlačenje, držeći se pouke koju se naučili u vojnim školama: **kad se izgubi prednost u borbi... povlači se!**

Shalter se s Calom i Erniejem žurnim koracima, gotovo trčeći, vratio preko brisanog prostora prema mjestu gdje su ostavili ranjenog Dana Burka.

Dan je ležao nepomično u travi, blijeda lica očiju širom otvorenih, staklenih, mrtvih.

Ernie je nekoliko trenutaka šutke piljio u svoga mrtvog prijatelja, zatim se bacio na koljena uz njega.

— Dane, Dane! — zavapio je prepuklim glasom.

— Ne čuje te on više, sinko — blago je promrmljao Cal.

— Ne, ne, nemoguće je da je mrtav! Razgovarao je s nama prije pola sata. Rekao je da ga ništa ne boli — nije popuštao Ernie pogledavajući zdvojno svoje prijatelje.

Shalter, koji je u životu oko sebe vidio mnogo mrtvih, potapšao je svoga mladog prijatelja po ramenu.

— Bio mi je ... — zajecao je Ernie — bio je moj najbolji prijatelj. Išli smo zajedno u školu, voljeli smo iste djevojčice ... Oh,

bože, kako ću reći njegovim roditeljima?!

— Ja ću ti reći što ćeš im napisati. Imam ja u tome i previše iskustva — ponudio mu je Shalter svoju pomoć.

* * *

U sumrak, pošto su mrtvi bili pokopani a ranjeni smješteni na kola, stigao je u logor glasnik iz Fort Keogha s dobrim vijestima. Koloni je naredeno da se odmah vrati u tvrđavu i tamo čeka dolazak probranih jedinica konjice, koje su se imale vratiti u tvrđavu poslije kratkog odmora. Svi su stariji vojnici znali da se sprema velika akcija čišćenja krajeva sjeverno od Fort Keogha, koja može potrajati i dulje vrijeme. Shalter Mogran je najvjerojatnije bio najmanje oduševljen tom vijesti, jer je to značilo da opet mora odgoditi svoj konačni obračun s Roryjem Simmonsom.

Kad je četa C umarširala natrag u dvorište garnizona tvrđave Keogh, dočekala ih je čak limena glazba. Čim su ih postrojili pred zgradom zapovjedništva, ponovo im se obratio debeli kapetan.

— Vojnici — započeo je — sretan sam i ponosan što vam mogu objaviti dvije dobre vijesti. Prvo — nastavio je kapetan uz sretan smiješak — da sam napokon poslije trideset i pet godina vjerne službe u vojsci Sjedinjenih Država, i borbi s Meksikancima, Južnjacima i In-

dijancima, dobio odobrenje da se povučem u zasluženu mirovinu. A drugo — kapetan je podigao glas — da ste za zapovjednika dobili novounapređenog kapetana Silasa Watkinsa.

Novi zapovjednik istupio je pred svoju postrojenu jedinicu. Shelterove su se oči širom otvorile kad su ga ugledale. Bio je to nekadašnji poručnik Watkins iz regrutnog centra u Columbusu, onaj isti koji je prekinuo tučnjavu kad su Sheltera napala tri podoficira u krugu vojarne.

McGinnes će odsad svima silama nastojati da svojim prijateljima i meni učini život što nepodnošljivijim kako bi popravio svoj ugled u očima novog zapovjednika, pomislio je gorko Shelter.

Ista misao pala je na um i Calu Barkleyju. Muklo je zastajnuo i prišapnuo u uho Shelteru:

— Ovo što smo dosad prošli nije ništa prema onome što nas još čeka.

VII

Miles City u Montani imao je samo jednu dugu i blatnjavu glavnu ulicu, u kojoj su se smjestile sve prodavaonice, obrtničke radionice, gostionice, svratišta i javne kuće, gdje su stanovnici grada mogli zadovoljiti svoje potrebe. Samo dvije milje od Fort Keogha grad je bio gusto naseljen. U njemu su se skupljali svakojaki pustolovi,

propali farmeri i bijeli doseljenici koji su nestrpljivo čekali da vojska istjera Indijance s njihovih lovišta kako bi se mogli protuzakonito dokopati njihove zemlje.

Uvečer je Shelter otišao sam u grad. Ernie Meyer bio je odviše potresen smrću svoga prijatelja Dana, a Cal Barkley je našao društvo za kartanje.

Šetajući glavnom ulicom, koja je vrvjela od prolaznika, Shelter je prošao pokraj nekoliko javnih kuća, ali zaustavio se ispred najotmjenije, koja je imala trijem s izrezbarenom ogradom i stupovima i otirač za noge pred ulaznim vratima nad kojima je neupadljivo sjala ma-

lena crvena svjetiljka.

Popeo se na trijem. Stasita mlada žena lijepa lica i upadljivo duge plave kose, izazovno odjevena tako da su se na prvi pogled već mogle uočiti njezine čari, dočekala ga je u predvorju. Nije se uopće trudila da zataji radost što je na svom pragu ugledala tako naočita muškarca. Nasmiješila mu se zavodnički čulnim usnama, te mu pošla u susret.

— Vidim jedno nepoznato, ali dobrodošlo lice — rekla mu je medenim glasom.

I Shelteru se vrlo svidjelo to što je vidio pred sobom. Prišla mu je nasmiješenih, napola otvorenih usta, ližući vrškom jezika gornju usnu.

— Ja sam Norma.

— John Shelter, na vašu službu, gospodo.

— Ovdje sam ja tebi na službu, John. Ja sam vlasnica ove kuće. Izvoli, udi, i izaberi sebi djevojku koja ti se najviše sviđa. Sve su lijepe — rekla mu je i odgurnula rukom zastor koje je dijelio salon od predvorja.

Nekoliko muškaraca srednjih godina, dobrostojećih građana i oficira sjedilo je u salonu i zabavljalo se s djevojkama. Jedan od oficira, po činu major, odmah je žustro ustao čim ih je ugledao. Prišao je Normi.

— Norma — počeo je strogim glasom majora — dogovorili smo se da obični vojnici ovamo nemaju pristupa. Tako piše i u našem ugovoru — opomenuo ju je.

— Tom nije bio na ulazu. Ja sam ga pustila da uđe — odgovorila mu je Norma prilično ljutitim glasom, ali ipak tonom kao da se ispričava.

— Norma — odrešito će major — nećemo ovdje trpjeti obične vojnike. Ili oni ili mi.

Norma se zarumenjela. Tobože ravnodušno slegnula je ramenima.

— Ja ne razlikujem uniforme i činove. On je u uniformi. Ni sam vidjela da nema čina. Zapravo, ja se u te vaše zlatne zvjezdice i listiće baš ništa ne razumijem. Za mene ste vi u uniformi svi jednaki.

Shatler je stajao u stavu mirno. Htio je odmah otići. Nije

htio da dopiše u vojni zatvor zbog gluposti, jer bi mu to pokvarilo sve njegove namjere u vezi s Roryjem Simmonsom.

— Slušaj, Same — rekala je Norma majoru — ovo je moja kuća i ako želim ja mogu...

— Ako želiš da ovamo i dalje dolaze oficiri, onda ovdje nema mjesta za obične vojnike, jer to nije u skladu s protokolom i šteti disciplini — upao joj je major u riječ. — Idem ja, gospodine — pomirljivo će Shelter.

— Dobro, Same, bit će kako ti kažeš — rekla je Norma i okrenula se na peti. Pogledala je Sheltera u oči, pa mu rekla: — Oprosti, dragi, ali moram se držati ugovora ako želim imati bolje mušterije u svojoj kući.

— Razumijem — reče Shelter.

— Ja sam te uvela, ja ću te i ispratiti i do vrata — rekla je Norma i povelala Sheltera prema vratima. Čim se za njima spustio zastor koji je dijelio predvorje od saluna, Norma je uputila Sheltera prema stubama što su vodile na kat.

— U ugovoru piše da djevojke ne smiju zabavljati obične vojnika, ali to ne vrijedi i za mene — rekla je tiho Norma i namignula mu vragolasto.

Na katu su pošli hodnikom pokrivenim sagom do najdalje sobe. Norma je prva ušla u sobu i pozvala ga da uđe.

* * *

Sunce je ružičastim sjajem obasjavalo daleko istočno ob-

zorje kad se Shelter Morgan vratio u Fort Keogh. Polagano je ušao u spavaonicu čete C, znajući da nema razloga da se žuri. Za manje od pola sata zatruhit će buđenje.

Neočekivani topot konjskih kopita pobudio je njegovu pažnju. Okrenuo se i pogledao prema ulaznim vratima u tvrđavu.

Nekoliko vojnika ujahalo je u dvorište garnizona na konjima kojima se vojska Sjedinjenih Država nije koristila. Iako kako valja osedlani i zauzdani, odmah se na njima vidjelo da su to indijanski mustanzi. Iza njih dooptalo je i stado sličnih konja koje su gonili vojnici na konjima. Taj je prizor pobudio veću pozornost Sheltera Morgana nego što se to moglo vidjeti na prvi pogled.

Jedan gonič, koji je sjedio umorno ali budno u sedlu, bio je Rory Simmons.

* * *

Shelter je sjedio na rubu svoje postelje kad je trubač zatrubio ustajanje. Dosadujući se, gledao je kako drugi vojnici čete C ustaju i idu na umivanje.

— Dobro jutro! — pozdravio ga je Cal Barkley.

— Dobro jutro — odgovorio mu je Shelter.

— Kako si se noćas proveo u gradu?

— Bilo je zabavo.

— Ma što ne kažeš! — podrugljivo će Cal i ode s ostalima. Izgubljen u mislima o novim

okolnostima koje su nastale pojavom Roryja Simmonsa u garnizonu, Shelter se trgnuo kad je opazio da je na njega pala sjena. Podigao je pogled i ukočio se.

Charlie Kerrigan stajao je uz njega, visok krupan, i mrk. Shelter ustane i ustoboči se. Kerrigan mu prijateljski kimne glavom.

— Htio sam još sinoć s tobom razgovarati, ali nigdje te nisam mogao naći — počeo je Kerrigan.

— Imao sam izlaz. Bio sam u gradu. A zašto si ti mene tražio? — zapitao ga je Shelter čudeći se.

— Da ti prijateljski pružim ruku.

— Zašto? — sumnjičavo će Shelter.

— Moram ti najprije nešto objasniti — reče Kerrigan. — Posebno s toga što ću uskoro u vojni zatvor.

Shelter zbunjeno kimne glavom.

— Kaži, objasni mi što te muči? Zašto moraš u zatvor?

— Nasrnuo sam na podoficira. Točnije na onoga Jamesa McGinnessa — reče Kerrigan i nasmijulji se.

Shelter tiho zazviždi od zaprepaštenja.

— A zašto si ga napao?

— Vidiš, počelo je još sinoć u predvečerje, kad sam pošao u zapovjedništvo da pozdravim kapetana Watkinsa — reče Ker-

rigan, pa nastavi: — Nas smo dvojica, znaš, zajedno počeli služiti u vojsci. Razgovarali smo i o četi C i tako, ja sam spomenuo i tebe. Rekao sam mu kako McGinnes priča da si njega, Murphyja i Shultza cinkao baš njemu osobno tamo u Columbusu. Tada mi je kapetan Watkins rekao da je to obična laž. Rekao mi je da su njih trojica tebe zaskočila u tami, a da ih ti poslije nisi htio prijaviti, te da ih je on stoga po kazni poslao natrag u borbenu jedinicu u Montanu.

Shelter ustanovi da se Kerrigan potpuno promijenio u svom odnosu prema njemu.

— I kad sam se ono ustremio na tebe u salunu — nastavio je Kerrigan — učinio sam to jer sam mislio da si podlac i cinkaroš, kako mi je rekao McGinnes. Nahuckao me na tebe. Nisam ga smio slušati. Pogriješio sam. Oprosti.

Shelteru bude jasno da je taj čin rukovanja i pomirenja za Kerrigana vrlo važan. Odlučio je da mu olakša neugodnost u kojoj se našao ne svojom krivnjom. Bivši vojnik Konfederacije pružio mu je ruku.

— Da se rukujemo i da sve zaboravimo — predloži Shelter.

— Svakako — reče Kerrigan uz vedar smijeh, pa doda: — A sad moram požuriti u umivaonicu. Želio bih ostaviti lijep dojam na sve kad zapovjednik zatvorske straže dođe po mene.

Kerrigan se okrenuo da će poći, kadli ga zapovijed zausta-

vi u pola koraka:

— Mir-no!

I on i Shelter ukočili su se u stavu mirno kad je kapetan Silas Watkins ušao u spavaonicu i značajno ih pogledao.

— Čini mi se da ste se vas dvojica pomirili, zar ne? — upitao ih je.

— Pomirili smo se gospodine — odgovori mu Shelter.

— Dobro je to — izjavio je kapetan — osobito sad pošto se urazumio i narednik McGinnes. Upravo sam razgovarao s njim i on veli da neće podnijeti prijavu protiv Kerrigana.

Kad je došao do vrata, kapetan se okrenuo i opet ih pogledao.

— Vidjet ćemo se na vježbi — rekao im je s praga.

Ali tog je dana vježba za pješadijske jedinice bila odgođena. Umjesto nje, njihov zapovjednik pukovnik Nelson A. Miles pozvao je svih pet četa i postrojio ih na kraju dvorišta određenog za vojne parade.

Dok je četa C stajala ispred pukovnika Milesa, Shelter se neprestance ogledavao po garnizonu ne bi li gdje ugledao Rorija Simmonsa. Indijanski mustanzi bili su zatvoreni u koralu iza staje.

Pošto im je dao voljno, čim je primio raport zapovjednika jedinica, pukovnik Miles je rekao:

— Svi ste zacijelo vidjeli stado indijanskih mustanga koje je jutros dotjerano u tvrđavu. Te

su mustange nedavno zarobili naši konjanici. General Terry mi je naredio da s njima ustrojim bataljun konjičke pješadije koji će biti upotrijebljen za borbu protiv Indijanaca. Vas će zanimati, i morate to znati, da je stariji narednik Durham dugo bio u konjici i da je najsposobniji starješina za taj zadatak. Tražim dobrovoljce, posebno one koji znaju jahati! Vojnici koji se žele dobrovoljno javiti neka istupe!

Iz čete C istupili su petorica: narednik James McGinnes i vojnici Shelter, Barkley, Meyer i Kerrigan. Iz svih četa javila su se dvadeset i četiri dobrovoljca.

Čim su se dobrovoljci postrojili po visini, pukovnik Miles im se obratio:

— Želim vas odmah upozoriti da će ovaj ratni pohod biti dug i mučan. Borit ćemo se protiv očajnoga i nemilosrdnog neprijatelja. Ako se netko od vas predomislio, slobodno neka se udalji, nitko mu to neće zamjeriti.

Kako nitko nije istupio, pukovnik je dobrovoljce predao starijem naredniku Durhamu.

— Čim vam dam voljno, otići ćete po svoje stvari i vratiti se s njima ovamo. Zatim ćete se razdužiti i sljedovati konjičku opremu. Poslije, oko podneva, dobit ćete konje.

Oko podneva, pošto su sljedovali sedla, napokon su pošli prema koralu.

— U koral ulazite jedan po je-

dan — naredio je Durham. — I ne prigovarajte konju kojeg dobijete. Osedlajte ga i izvedite iz koralu. Vjerujte mi, jedna će vas životinja zavoljeti budete li s njom lijepo postupali. Razumijete li?

— Razumijemo, naredniče — svi će u jedan glas.

Kad je došao red na Sheltera, ušao je u koral i odmah se ogledao oko sebe. Rory Simmons sjedio je s ostalim ljudima na ogradi koralu. Shelter odlučio uvjeriti se najprije da li ga je Simmons prepoznao. Namjerno je prišao mustangu blizu Simmons. Podigao je glavu i pogledao Simmons. u oči.

Simmons se mnogo postarao i lice mu se naboralo otkad ga je posljednji put vidio. Njegovo mršavo lice bilo je upalo i blijedo. Godine neuredna života zacijelo su na njemu ostavile svoj trag. Simmons je uhvatio Shelterov pogled. Zagledao mu se nekoliko trenutaka u oči. I odmah je šutke pogledao na drugu stranu.

— Ovaj nije tako loš — napomenuo je Shelter glasno ne bi li na sebe privukao Simmonsovu pažnju.

Simmons ga opet pogleda i slegne ramenima.

— Dobro smo ih istimarili i nahranili. Trebalo je da ih vidiš kako su izgledali kad smo ih pohvatali — reče Simmons.

— Mogu zamisliti — odgovori mu Shelter.

Shelter je osedlao mustange

pastuha šarene dlake, mladog i pomalo plahog, ali naviknutog na posluh. Samo se malo uzjogunio kad mu je Shelter prebacio sedlo preko leđa.

Vojnici su se pripremili za pokret. Narednik Durham, sad na konju, ponovo im se obratio:

— Utaborit ćemo se milju sjevernije od tvrđave. Tamo ćemo čekati svog zapovjednika. On će nam kazati kamo da idemo i koji nam je zadatak kad stignemo na cilj. Štogod to bilo, bit će vrlo uzbudljivo.

Osobito za Roryja Simmonsa, pomislio je Shelter.

VIII

Prašina se vitlala ispod kopita konja čete konjanika koja je jahala preko puste prerije. Uz kapetana Silasa Watkinsa, koji je imenovan zapovjednikom čete jahao je njegov narednik Durham.

Shelter Morgan, koji je sa sedla imao bolji pregled na sve što se oko njega zbiva, neprestance je protezao vrat i ogledavao se da vidi sredinu kolone gdje se trebao nalaziti Rory Simmons.

Sam sebi se nasmiješio pri pomisli na Simonsov životni put. Rory Simmons je najprije morao nositi glavu u torbi i bos gladovati u pohabanoj uniformi Konfederacije, zatim je ubio svoje drugove i dobio dio zlata koje mu je omogućilo da nekoliko godina proživi rastrošno, da

bi na kraju propao i ostao bez prebijena centa, te se opet prijavio u vojsku. Nedvojbeno, svim je silama nastojao dobiti nekakvu pozadinsku laganu službicu, a na svoju nesreću završio je u ratnom pohodu protiv pobunjenih Indijanaca, daleko od udobnosti koje donosi civilizacija. Shelteru se svidjela ta ironija sudbine, jer Simmons bolju nije ni zaslužio.

Pucnjevi na začelju kolone prekinuli su njegovo razmišljanje.

— Indijanci! — čuli su se panični povici.

Kapetan Silas Watkins podigao se u stremenima te brzo pogledao prema začelju kolone.

— Naprijed, galopom! — zapovjedio je.

Kolona je zagalopirala preko prerije čim je čula zapovijed svoga kapetana koji je odlučio svojim vojnicima poslužiti kao primjerom. Okrenuo je konja ulijevo i poveo ih za sobom na Indijance koji su jurnuli na njih iz šume. U tom trenu još jedna skupina Indijanaca jurnula je na njih iz šume s desne strane kolone.

Vidjevši da je nadmudren, Watkins je pokušao pobjeći Indijancima koji su ih već bili okružili sa svih strana po svom prokušanom načinu ratovanja, te počeli jahati oko opkoljenih vojnika čekajući pogodnu priliku da im nanesu što veće gubitke nenadanim nasrtajima.

Vojnici su za tren oka sjahali

i zauzeli streljačke položaje. Shelter Morgan i Enrie Meyer klečali su jedan kraj drugoga i pucali. Cal Barkley držao je konje nekoliko koraka iza njih u sredini kruga.

— Hej, pogodio sam jednoga! — kriknuo je Ernie, misleći samo na to kako da osveti preranu smrt svoga dobrog prijatelja Dana.

— Čini mi se da si pogodio njegova konja — ispravi ga Shelter.

— Čuvajte se, vi tamo! — netko im je doviknuo. Shelter podigne glavu. Ugledao je desetak ratnika koji su se odvojili od ostalih i jurišali na njih. Ratnici su mahali kopljima ukrašenim perjem. Kako su se kapetan Watkins i stariji narednik Durham nalazili na suprotnoj strani kružne obrambene linije, Shelter je preuzeo komandu. Ustao je i povukao se nekoliko koraka.

— Puni!

— Nišani!

— Pali! — zapovijedao im je vičući iz svega grla.

Pet ratnika Oglala palo je na zemlju u guste oblake podignute prašine, a dva preostala ratnika mudro su okrenula konje i pobjegli navrat-nanos s poprišta.

Jedan ratnik, što je pao s konja, skočio je spretno na noge. Izvan sebe od bijesa i pun borbene strasti potrčao je ravno na njih.

— Moj je! — viknuo je Ernie.

Njegova je puška prasnula i goruki Oglala stropoštao se u travu.

— Čovječe, pa ti si postao vraški dobar strijelac — u šali ga je pohvalio Charlie Kerrigan.

— Ni stotinu njih ne vrijedi koliko jedan Dan Burke — odgovori mu Ernie dok je ubacivao metak u cijev.

Shelter se podrugljivo nasmi-
julji na te riječi mladog Meyera. Sažalno ga je odmjerio. Duboko u svom srcu Shelter je znao da se Indijanci bore za plemeniti cilj. Htjeli su obraniti svoju zemlju i svoja ognjišta, te sačuvati svoj način života od pohlepkih i bezobzirnih bijelaca. I stoga su junački ginuli prezirući smrt. Jednog će dana, kad malko ostari, i Ernie Meyer cijeliti vrline i diviti se odvažnosti i hrabrosti tih istih Indijanaca koje je tog dana želio pokositi do jednoga.

No u tom je trenu Ernie bio samo vojnik koji je mrzio neprijatelja. Njegova izloženost grubim i nemilosrdnim ratnim ne-
daćama priječila mu je da razložno i nepristrano o tome razmišlja. Njegova je mržnja bila izvan svakog mudrovanja zbog čega se on osobno bori u tom ratu. On je pucao u Indijance naprosto stoga što ih je u tom času mrzio, a mrzio ih je jer ih se plašio više nego vruga.

Stariji narednik Durham do-
trčao je k njima.

— Tko je preuzeo zapovjedništvo i naredio paljbu?

— Ja — javio se Shelter.

— Vojnik John Shelter, zar ne?

— Da, naredniče — potvrdi Shelter.

— Kapetan Watkins te je unapredio u čin desetara — rekao mu Durham.

— Odbijam unapređenje — kratko i jasno odvrati mu John Shelter. Nije mu bilo ni na kraj pameti da se svojim unapređenjem izloži govorkanju i dođe u situaciju da ga Rory Simmons prepozna.

Stariji narednik Durham pijlo je šutke nekoliko trenutaka u Sheltera. Ostao je osupnut.

— Razočarao si me, Shelteru — rekao je kad se pribrao. — Ali od ovog ćeš trenutka obavljati dužnost desetara htio ti to ili ne htio. To je naređenje kapetana i nemaš pravo odbiti to promaknuće. Zbog tvog junaštva pred neprijateljem na bojištu za tri mjeseca bit ćeš i službeno unaprijeđen. Razumiješ?

— Razumijem — odjeknulo je iz Shelterova grla. A što je drugo i mogao odgovoriti? Da se i dalje opirao, dospio bi na vojni sud, a to bi pobudilo još veću pozornost među vojnicima nego da prihvati unapređenje. Od dva zla odabrao je manje.

— Sad si se tek uvalio u govna, John, jer nećeš dobiti podoficirske oznake — upozorio ga je Kerrigan.

Pošto je malena jedinica izdržala oko dva sata uzastopnih napada, Indijanci su se odjed-

nom primirili. Postali su vrlo strpljivi. Činilo se da uživaju držati vojnike na mukama neizvjesnosti. Pucali su u njih nasumce i kad im se prohtjelo. Sve više i više momaka u plavim uniformama ostajalo je nepomično ležati u zelenoj travi prerije. Po svemu sudeći, čak su i Indijanci računali da će za koji sat svi vojnici biti pobijeni.

— Desetaru Shelter! — pozvao ga je narednik Durham iz svega glasa, da se moglo čuti unatoč pucnjavi.

Shelter je dotrčao u središte kruga gdje su stajali kapetan Watkins i Durham. Opazio je da je s njima i narednik McGinnes. Očito, upravo je zasjedalo ratno vijeće.

Shelter je salutirao čim im je pristupio. Watkins mu je uzvratio pozdrav.

— Opazili smo da si vrstan jahač, Shelteru, osim što si i hrabar. Želimo iskoristiti te tvoje vrline.

— Na zapovijed, gospodine — odvrati mu Shelter.

— Dakako, ne moram ti objašnjavati da smo u gadnom škripcu — počeo je kapetan Watkins. Nećemo izdržati više od dva-tri sata bez pomoći. Glavnina snaga generala Terryja morala bi biti oko dvadesetak kilometara sjevernije od nas.

— Razumijem, gospodine — odgovori Shelter jer mu je cilj njegova zadatka bio jasan. Ipak

se pitao nije li ga za taj zadatak predložio McGinnes, nadajući se da će ga Indijanci ubiti.

— Stariji narednik Durham predlaže da se poslužimo varkom kako bi se ti što lakše probio kroz neprijateljski obruč. On će ti sve objasniti — reče mu kapetan.

— Na naš znak — počeo je Durham — ti ćeš izgalopirati prema indijanskim redovima. Kad stigneš do pola puta, mi ćemo zapucati i štititi te vatrom, sipajući kišu olova desno od tebe. Ako varka upali, onda neće napraviti samo rupu u njihovim redovima već će ih i posvema zbuniti. Ti ćeš, dabome, naglo zakrenuti udesno i prošišati iz obruča kroz taj otvor. Razumiješ?

— Razumijem — potvrdi Shelter.

— Pripremi se. Polaziš za pet minuta — reče Durham.

Dok je Shelter trčao po svoga konja, Durham i McGinnes užurbano su davali upute strijelcima.

— Sretno, desetaru Shelter! — poželio mu je Durham i pružio mu ruku.

— Hvala — kratko mu je odgovorio Shelter dok se s njim rukovao.

Uvukao je nogu u stremen i napeto čekao na znak. Durham je podigao ruku i zatim je naglo spustio. Shelter se vinuo u sedlo i podbo konja. Mustang poskoči, pa jurne u propanj preko polja.

Shelter se priljubio uz pastu-

hov vrat. Udarao ga je uzdama po sapima, a u ušima mu je tutnjao topot šarčevih kopita.

Zatim je čuo praskanje pušaka. Odjeknuo je kao grom preko prerije i otvor je bio probijen u neprijateljskom obruču. Indijanski ratnici ukočili su se od iznenađenja. Shelter se osjećao kao da lebdi na krilima dok je jurio između dvije skupine Og-lala i udaro preko valovite prerije.

Vjetar mu je zviždao u ušima. Pustio je da mu se tijelo opusti u ritmu galopa. Poslije nekih dvije stotine metara, okrenuo se da vidi što se ziva iza njega. Tri ratnika odvojila su se od ostalih i jurila za njim.

Shelter opazi sa svoje lijeve strane udubinu i pohita u nju. Čim je ujahao u nju, okrenuo je brže-bolje konja pa naglo i brzo pojurio natrag u smjeru kojim je bio došao, ali s revolverom u ruci.

Iznenadeni njegovom nena-danom pojavom, tri su ratnika zastala. Dva su pala pogodena njegovim mecima kalibra .45 iz vojničkoga kolta, a treći, na konju koji se još nije bio primirio od pušćane paljbe prije nekoliko minuta, pokušao je izmaknuti Shelterovu naletu.

Shelter se svom snagom zale-tio u njega. Srušili su se na zemlju. Shelter je, obuzet borbenom groznicom, neprestance u šaci stiskao svoj kolt. Nije ga ispus-tio ni kad je bubnuo na tvrdu

zemlju. Skočio je hitro na noge i koltom odalamio Oglalu, koji je još ležao na zemlji.

Shelter se na njega više nije ogledao. Potrčao je za svojim šarcem, skočio mu na sedlo i opet zaprašio prema sjeveroistoku, gdje se morao nalaziti general Terry sa svojim vojnicima.

Dok je jahao u smjeru odakle im je mogao doći spas, Shelter se počeo ludo smijati ironiji sudbine. Uspije li, dovesti će pomoć opsjednutoj četi i tako spasiti život i Roryju Simmonsu... i sačuvati ga za sebe, da ga on osobno može ubiti.

* * *

Duga linija konjanika zaustavila se uzduž hrpta. Predvodili su ih Shelter Morgan, jedan viši oficir iz korpusa generala Terryja, s trubačem iza sebe.

Ispred sebe na ravnoj preriji vidjeli su opkoljenu jedinicu kapetana Silasa Watkinsa. Plavičasti oblačići sukljali su iz cijevi pušaka uzduž kruga opsade. Nekoliko vojnika u plavim uniformama ležalo je na zemlji oko kruga u nezgrapnim položajima u kojima ih je pokosila smrt.

— Naši gubici? — Upitao je oficir Sheltera.

— Pet mrtvih, jedanaest ranjenih prije nego što sam otišao po pomoć.

— A snage neprijatelja?

— Ima ih stotinjak.

— Onda zatrubi na juriš! — naredio je oficir trubaču.

Reski zvuk trube jeknuo je kroz predvečerje i zemlja je zatutnjala od užurbanog topota kopita niz padinu, što su opkoljeni vojnici pozdravili glasnim povicima bodrenja. Indijanci, koji su dotada napadali opkoljene vojnike, okrenuli su se brzo novom neprijatelju. Neusklađeni ali odlučni, sukobili su se s konjanicima generala Terryja. Neki su u tom metežu pucali iz revolvera, neki iz pušaka, neki sjekli ljudsko meso ratnim sjekirama, nabadali ga na koplja u borbi prsa u prsa.

Desetkovani većom brojčanom snagom konjanika u plavim uniformama, Oglale su se dali u bijeg. Konjanici su pojurili za njima.

Viši oficir bio je prekaljen vojnik i znao je iz iskustva da će mu Indijanci postaviti zasjede čim se dokopaju zaklona u šumi. Stoga je naredio trubaču da zatrubi povratak.

Shelter je podbo šarca i ujahao u krug opkoljene konjaničke pješadije koju je u posljednji čas spasio od pokolja i grozne smrti.

Poginule vojnike njihovi su drugovi već donosili na mjesto ukopa. Shelter je skočio s konja i javio se kapetanu Silasu Watkinsu koji je čekao ondje da održi posmrtno slovo svojim palim vojnicima.

— Desetar Shelter javlja se na dužnost, gospodine kapetane — raportirao mu je Shelter pošto je salutirao.

Watkins, klonuo od umora i osmuden od baruta, otpozdravio mu je nehajno salutirajući.

— Spasili ste jedinicu od uništenja i svoje drugove od sigurne smrti, Shelteru. Nadam se da ste lako pronašli generala Terryja.

— Jesam, gospodine — odgovori mu Shelter. — General je sa svojim vojnicima bio desetak kilometara istočnije od mjesta koje ste mi naznačili na karti. Da su odmakli još koji kilometar dalje, ne bismo se dospjeli vratiti na vrijeme.

Stariji vodnik Durham pogledao je u Sheltera ispod oka dok je otresao prašinu s uniforme.

— Svejedno, pronašao si ih i doveo ovamo u zadnji čas — reče Durham.

— Da, naredniče — odvrati mu Shelter. — Ostavili su za sobom tragove koje bi svaki dječak iz Tennesseeja mogao bez pola muke slijediti. Tovarna kola, potkivačka kola i ostala kola ostavljaju za sobom jasne i duboke tragove — objasni mu Shelter.

— Dakako, dakako — potvrdio je kapetan Watkins, pa nadovezao: — Vi ste svejedno odlično obavili povjereni zadatak. Hvala vam. Sad se možete vratiti u četu.

Shelter je opet salutirao, okrenuo se na peti i pošao preko malena kruga gazeći po praznim mjedenim čahurama od metaka. Narednik James McGinnes, dok je naginjao iz

pljoske, zagledao se u njega.

— Dobro si to izveo! Ali ja ipak nisam zaboravio čijom sam zaslugom dospio ovamo i malne ostao bez skalpa.

— Prestanite me već jednom gnjaviti time, gospodine naredniče! — odsiječe mu Shelter.

— Aaaa, čuo sam ja. Mislio si da ćeš dobiti podoficirski čin, je li? E, nećeš, budu li mene pitali — dobacio mu je McGinnes opakim glasom.

Shelter mu ne odgovori. Slegnuo je nemoćno ramenima i poveo svog šarca na njegovo mjesto koje je našao posve opustošeno. Zatekao je tamo i Kerrigana i Meyera. Klečali su uz ranjenog prijatelja Cala. Njegovo pepeljasto lice grčilo se od nepodnošljivih bolova.

— Hej, Cale! Što radiš ovdje ispružen na zemlji? — povikao je zaprepašteno Shelter usiljeno veselo.

— Zdravo, Shelle, stari druže... Odigrao sam svoju zadnju partiju... i izgubio. Zaigrao sam... svog asa... protiv sudbe — Cal se zakašljao i ispljunuo krv.

— Što to pričaš? — prosvjedovao je Shelter. Nježno je potapšao Cala po ramenima. — Čovjek bi još mogao pomisliti da se nećeš izvući. Sad, kad sam ja napokon upoznao jednog Jenki-ja koga moj želudac može probaviti. Nećeš me valjda sad ostaviti!

— Veliko je to razočaranje... za nas obojicu — mucao je Cal uz slab smiješak. — Dobio sam

dva... metka u trbuh... povraćam krv... Bože, zašto me barem jedan... nije pogodio... u glavu...?

Ernie Meyer je tiho plakao. Suze su mu se miješale s kapljicama znoja na licu. Pokušavao je nešto reći, ali riječi su mu neprestance zapinjale u grlu.

— Prevest ćemo te u bolnicu... — izustio je napokon. — K liječniku... on će te operirati... čim se priključimo trupama generala Terryja.

— Mladiću moj... — počeo je Cal — nema toga... liječnika na svijetu... koji može skrbati čovjeka... pogodenog... kao ja... Vidio sam ja već... ovakvih ranjenika... u ratu... mnogo — glas mu je odjednom zamro.

Charlie Kerrigan je ustao i skinuo kapu s glave.

— Izdahnuo je — prošaptao je.

— Da — potvrdi kratko Shelter i bolno uzdahne.

— Ja to više ne mogu podnijeti — zavapio je Ernie Meyer. Obrisao je suze i zagledao se u Sheltera kao da od njega traži utjehe. — Ti si već dosad pokopao mnogo svojih prijatelja, zar ne? — upitao je Ernie Meyer Sheltera.

— Mladi moj vojniče, pokopao sam ja njih toliko da im više ni broja ne znam — tiho mu je odgovorio Shelter. Sjetio se tada i svojih prijatelja koji su bili ubijeni radi zlata koje su budno čuvali. — I još se nisam na to navikao — dodao je poslije kraće stanke.

— Što možemo — malodušno će Kerrigan. — Hajdemo, momci, podignite ga da ga odnesemo i pokopamo.

— Ja ću mu sam iskopati grob — ponudio se Ernie.

— Dakako, zapovjednik će ti to dopustiti — reče Kerrigan i podigne Cala za ramena. — Hajde, primite ga za noge!

Još su jedanput tog dana prisustvovali ukopu palih vojnika. I tada je zadnji pozdrav izrekao kapetan Watkins. Ljudi su mirno stajali oko raka i šuteći buljili preda se dok kapetan nije završio nadgrobnu riječ.

Zapusi britkoga prerijskog vjetra nosili su im prašinu u lica i nekoliko se ljudi potužilo da im je prašina ušla u oči, a zapravo su brisali suze.

Napokon, kad je sve bilo gotovo i dok je konjica generala Terryja čekala, Watkinsova četa je završila svoje pripreme za pokret.

— Na konje! — zapovjedio im je kapetan Watkins.

— Naprijeeed kasom!

Poslije nekih pola sata kaskanja u tišini, Charlie Kerrigan više nije mogao podnositi to mračno raspoloženje. Ljudi su jahali šutke i potišteni. Neki su čak kašljali i pljuvali prašinu iz grla. Kerrigan se napokon uspravio u sedlu, a iz njegova bistra grla zaorila se junačka vojnička pjesma.

IX

Ekspedicijski korpus generala Alfreda H. Terryja, koji se sastojao od snaga regularne pješadije, nedavno ustrojene konjičke čete, regularne konjice i malenog odreda artiljerije, utaborio se nekih šezdesetak kilometara sjevernije od Ford Keogha.

Logorište, smješteno na brežuljku nedaleko od šumovite obale rijeke Tongue, bilo je podignuto po svim vojničkim pravilima, unatoč divljem okolišu. Svaka je jedinica imala svoj štapski šator okićen trokutasom zastavicom jedinice na stijegu zabodenom u zemlju ispred ulaza u šator. Svi su šatori podignuti u geomatrijski ravnim redovima prema vojnim pravilima.

Generalovi šatori, koji nisu uključivali samo osobni šator generala Terryja i glavni šator za njegov štab već i šatore za oficire i oficirsku blagavaonicu, bijahu smješteni u samom središtu bivaka. Visoka i vitka jela bila je posječena. Odrezali su joj granje i isblanjali je te opet zabili u zemlju da bi se na njoj vijorila zastava za zvjezdicama i prugama, od zore do mraka kad bi garnizonski trubač zavisirao mirozov.

Prema Shelterovu mišljenju sve je to bio uzaludan trud. Samo pompa i taština, hrpe konjske balege, neka vrsta ispraznoga vanjskog sjaja, toliko dra-

goga oficirima naviknutima na garnizonske vojne parade. Poput mnogih starijih boraca, Shelter su uskoro uvjerio da se prilike neće nimalo poboljšati

sve dok stari lisac pukovnik Nelson A. Miles ne preuzme zapovjedništvo i u borbu ne unese borbeni duh i svoju jednostavnu filozofiju: stani ili pañi! Istom tada će, oni su predviđali, pacifikacija Indijanaca biti uspješno privedena kraju.

Ipak im dani nisu bili ispunjeni samo dolascima i odlascima izvidnica koje su išle u potragu za neprijateljem ili uhodarile njegove pokrete. Svirka vojničke trube najavljivala je početak ili prestanak raznih dnevnih zanimanja. Pozivala bi odjele drvosječa i vodonoša, određivala početak i svršetak vojnih vježbi, objed i večeru. Sve u svemu, bilo je to strahovito traćenje vremena, zaključio je Shelter.

Izvidnici, Indijanci iz plemena Vrana, postavili su svoje čunjaste šatore tipije nekih stotinjak metara podalje od vojničkog logora. Oni su živjeli mnogo lagodnije od vojnika u logoru. Drijemali su cijeli dan sjedeći naokolo napola ispruženi i pušili lule prepričavajući davno prošle događaje i doživljaje, kad nisu bili u izviđanju. Sve teže poslove za njih su obavljale njihove žene. Muževima nije bilo ni na kraj pameti da troše svoju snagu kad to nije bilo baš krajnje nužno. Jedanput, kad

im je pukovnijski oružar rekao da bi mogli žrtvovati koji trenutak svoje dokolice i očistiti svoje vatreno oružje, muškarci su samo zakimali glavama da pemažu ništa protiv, pa su i taj posao prebacili na pleća svojim ženama.

Kako su većinu vremena između svojih izviđačkih zadataka provodili gledajući kako prolazi vrijeme, to su po cijeli dan morali slušati trubljenje, vikanje i toptanje kopita iz »civiliziranog«¹ dijela velikog taborišta i čuditi se toj bezglavoj žurbi i metežu bijelih ljudi.

Čim su Shelter Morgan i njegovi drugovi stigli na mjesto gdje će podići logor, morali su najprije pomoći da se što brže postave dva velika šatora za potrebe kapetana Silasa Watkin-²sa. U jednom se smjestio njegov štab, a u drugom je bio ležaj, ormarić s bravom, dvije sklopive stolice i jedan sklopivi stolić za kapetana Silasa Watkin-³sa, zapovjednika čete.

Cijeli odred je zatim pod budnim okom narednika Jamesa McGinnessa, morao podići šatore za ostale oficire i podoficire, a tek poslije toga naređeno im je da počnu podizati svoje male-⁴ne vojničke šatore.

Stariji narednik Durham postrojio ih je u dvored.

— Stražnji red, natrag čelom! — zagrmio je Durham. — Četiri koraka naprijed marš!

Pošto su ljudi koji su stajali u drugom redu istupili četiri ko-

raka natrag, naredio im je da se ponovo okrenu natrag čelom, licem prema njemu.

— Raširite ruke! Razmaknite se dok se ne budete doticali vršcima prstiju!

Vojnici su ga poslušali i raširili se preko tratine. Zatim im je naredio da se odvoje po parovima. Durham je pregledao da li su svi razmaci između parova vojnika jednaki.

— Sad izvucite bajunete i zabijte ih u zemlju uz svoju desnu petu! — zaurlao je stariji vodnik. Pošto su vojnici zabili bajunete u zemlju, Durham je nastavio: — Prvi će vojnik u tu rupu zabosti prednji stup šatora, a vojnik u drugom redu stražnju. Zatim podignite šatore! ... No, koga vruga čekate? Na posao! Razumijete li?

Razumijemo! — zaurlali su jednoglasno.

Šatori su se sastojali od dva šatorska krila koja su se kopčala uzduž hrpta poprečnog kolca. Kad su šatori bili podignuti, pružali su se u ravnom redu iza štapskog šatora kapetana Watkin-⁵sa.

Čim je postavljena straža oko korala, odred kapetana Silasa Watkin-⁶sa imao je svoj novi dom.

* * *

Prvih nekoliko dana odred se pripremao za nove borbe. Posljednji okršaj sa Ogalam stajao ih je pet mrtvih i četiri teško ra-

njena. Ranjeni su bili odmah prebačeni u bolnicu u tvrđavi Keogh. Tako se njihov prvotni broj od dvadeset i četiri borca smanjio na petnaest. A za popunu malobrojne čete dobili su samo pet novih vojnika iz garnizona u tvrđavi, tako da se efektivna kapetana Silasa Watkina sastojala samo od dvadeset konjanika.

Valjalo je i prošetavati konje jer su nekim vojnicima konji bili ustrijeljeni ili ranjeni u borbama, pa su morali uzeti druge koji su nekad pripadali njihovim poginulim i ranjenim drugovima.

Shelter je odabrao to vrijeme za odmor i osvježenje. Odlazio je na rijeku kupati se i plivati. Nije bio baš pretjerano skroman čovjek, ali njegov opasan naum da ukloni Simmonsa, godine provedene u građanskom ratu i poslije na robiji, naučile su ga da cijeni te rijetke trenutke kad je mogao biti sam sa svojim mislima daleko od bezveznih razgovora ili nametljiva društva brbljivaca. Stoga i nije otišao na kupanje na mjesto kako su obično odlazili vojnici iz logora već dalje uzvodno, dok nije našao zakljnjeno mjestance u vrbiku gdje se mogao u miru namakati u vodi do mile volje i uživati u osamljenosti.

Dno rijeke bilo je pjeskovito i mekano sipko, što je godilo njegovim stopalima koja još nisu bila posve zacijelila od žuljeva

što su zaradila u usiljenom maršu dok je bio na bočnoj straži jedinice. Shelter je bezbrižno plivao na leđima amo-tamo, u sjeni pod obješenim granama korošnji vrbi uz obalu. Sklopio je oči od miline i uživao. Čak je osjećao kako se s njega tope naslage prljavštine od ukorene prerijske prašine.

Kad se zasitio plivanja, isplivao je na plićak gdje mu je voda sezala do koljena i uspravio se. Uzeo je komad sapuna i dobro se nasapunao, trljajući i masirajući svoje bolne mišice. I tako nasapunan skliznuo je opet natrag u duboku vodu i pustio da se sapun sam spere s njega.

Zaplivao je polako sredinom matice, opušten, dok su mu se glavom vrzmale svakojake misli o budućnosti. Rory Simmons ga još nije zapazio. Shelter je to znao, jer je vidio da Simmons ne obraća na njega ni najmanju pažnju. Zapravo, desetar Simmons se očito zatovorio sam u sebe i samovao kad nije morao nadzirati svoju desetinu. Shelter je pak držao dobro otvorene oči i uši da sazna što više o Simmonsu, samo što nitko nije želio razgovarati o njemu i nitko se za tog čudaka i osamljenika nije posebno zanimao. Shelter je čuo da je Simmons svoj desetarski čin zaradio neobičnim junčkim djelom. Spasio je dvadesetak dragocjenih vojnih mazgi i desetak konja kad je doveo natrag u tvrđavu tri ranje-

na druga iz odreda koji je bio na sječi u šumi. Unatoč tome, premda Simmons nije imao neprijatelja, činilo se da nije imao ni prijatelja u odredu, a niti je tražio čije prijateljstvo.

Očita značajka ogorčena čovjeka čiji se svijet srušio u nepovrat.

Da ne bude optužen i osuđen za umorstvo, Shelter će morati jednostavno i dalje hiniti ravnodušnost i čekati povoljan trenutak i pogodnu priliku da se osveti ubojici svojih prijatelja. Najjednostavnije bi bilo da Simmons ustrijeli za vrijeme puškaranja, ali Shelter je htio da taj kradljivac i ubojica zna tko ga je ubio i zašto.

Poslije nekih pola sata ugodnog plivanja, Shelter se vratio

na obalu. Izašao je na travu osjećajući se osvježen i čist.

— Vojniče, imaš li sapun?

Shelter se trgnuo na zvuk glasa i okrenuo u smjeru odakle ga je čuo. Ugledao je Indijanku ispod granja obližnjeg drveća. Bila je mlada i lijepa. Njezina sjajna crna kosa padala joj je niz obla ramena. Grudi su joj se izazovno napinjale ispod uske haljinice od jelenje kože. Rub haljine, ukrašen resicama i bobicama, dopirao joj je jedva do koljena, otkrivajući znatizeljnim očima Sheltera skladno građene i lijepo oblikovane noge u mekim mokasinama, također ukrašenim bobicama. Boja bobica pristajala je uz traku koju je povezala oko glave.

— Sapuna? — upita Shelter u čudu. — Hoćeš sapuna? — ponovio je. Stajao je pred njom gol-golcat, što nju očito nije ni najmanje smetalo.

— Daj! — odgovorila mu je i pružila ruku. — Davno sam dobila jedan sapun u dućanu u tvrđavi. Volim sapun.

Bez ikakva srama i ustručavanja svukla je haljinicu i bacila je pod noge, te se počela sapunati.

* * *

Ležali su zadihani jedno pokraj drugoga dok se nisu otpuhali i malčice odmorili.

— Ja sam Žena Ptica — rekla mu je svoje ime, tapkajući se po bradi po običaju Indijanaca iz plemena Vrana.

— Shell — odgovorio joj je na isti način.

— Idem. Dodi opet, Do viđenja, vojnik.

Shelter je gledao za njom dok nije nestala u šipražju iza vrbi-ka. Ostao je osupnut. Nikako mu nije išlo u glavu da to sve nije bio samo lijepi san. Zatim, pošto se osmjehnuo, ustao je i opet skočio u vodu.

X

Smješkajući se od zadovoljstva sam sebi, a da toga nije bio svjestan, Shelter Morgan sporim je koracima pošao natrag u bivak do svog šatora u kojem je spavao zajedno s mladim Ernijem Meyerom. Ernie je sjedio ispred šatora i čistio pušku. Po-

gledao je začuđeno svog prijatelja.

— Gdje si dosad, pobogu? — upitao je Sheltera podigavši obrve.

— Na kupanju — odgovorio mu je rastreseno Shelter.

— To sam i ja rekao starijem naredniku kad je došao po tebe. Poslao me dolje na obalu da te potražim, ali nisi bio tamo gdje se i drugi momci kupaju — rekao mu je Ernie Meyer.

— Otišao sam u šetnju niz obalu — izvlačio se Shelter.

— Idi, odmah se javi u zapovjedništvo čete. Čini mi se da te nešto hitno trebaju — reče mu Ernie.

— Dobro. Odoh ja — odgovori mu Shelter.

Ostavio je mladića s njegovom puškom, a on se zaputio prema velikom šatoru iz kojeg su kapetan Silas Watkins i stariji narednik Durham rukovodili četom. Provirio je u šator i opazio njih dvojicu kako proučavaju kartu prostrtu na stolu. Pokucao je na debeli stup šatora a zatim oštro salutirao.

— Razvodnik Shelter javlja se na dužnost, gospodine kapetane — odsijekao je Shelter.

Watkins podigne glavu i zagleda se u Sheltera.

— Aha! To si ti! — reče kapetan, pa se okrene i pogleda u dno šatora. — Nosko, dodi ovamo!

Visok Indijanac iz plemena Vrana istupio je iz polumraka.

Shelter ga je odmah prepoznao. Kimnuo mu je glavom u znak pozdrava. Indijanac se pravio da ne pozna Sheltera.

— Desetaru Shelter — počeo je kapetan Watkins — ovo je naš vuk, Kvrgavi Nos. Nadimak mu je Kvrgavi Nos jer mu je njegov kukasti nos netko prebio u tučnjavi. Pravo mu je ime Ovan Što Lovi Jelene, a Vuk je naše ime jer je vrstan izvidnik.

— Hitri Bik, — nastavio je kapetan Watkins — poglavica Og-lala, navodno se utaborio sa svojim ratnicima, uz obalu rijeke Powder blizu granice s Wyomingom. Želimo da vas dvojica provjerite da li je to točno.

— Razumijem gospodine kapetane — reče Shelter.

— Ako se Hitri Bik doista tamo utaborio, onda imamo izvanrednu priliku da ga iznenadimo i šćepamo — dodao je kapetan Watkins.

— Ja nisam baš neki stručnjak za Indijance i njihove navike. Meni će možda biti teško utvrditi namjere Hitrog Bika i njegova plemena — podsjetio ga je Shelter.

— Znam ja to, desetaru Shelter, ali vi ste se pokazali kao neustrašiv vojnik i uvjerali smo se da se znate neopaženo kretati u pozadini neprijatelja. S izvidnikom kao što je naš Vuk, koji će vam u svemu pomoći, jedino vi možete obaviti taj zadatak brzo i uspješno.

— Razumijem, gospodine ka-

petane — odgovorio mu je kratko Shelter.

— Donde ima dva dana jahanja. Spremite se i odmah pođite — naredio mu je kapetan Watkins.

Napokon je i stariji narednik Durham podigao pogled s karte na stolu. Pogledao je Sheltera i nasmiješio mu se prijateljski.

— Nadam se da te ne moram upozoriti da ćeš prolaziti preko neprijateljeva područja gdje iza svakog grma vreba smrtna opasnost. Zadatak je stoga više nego opasan, desetaru Shelteru.

— Svi zadaci koje sam dosad dobivao bili su opasni — odvрати mu Shelter.

— Sretno, Shelteru — kratko će na to stariji narednik Durham.

— S vašim dopuštenjem, gospodine kapetane — rekao je Shelter i salutirao.

Kapetan je samo kimnuo glavom i Shelter se okrene. Rukom je dao znak Vuku da ga slijedi i Indijanac Vrana pođe za njim iz kapetanova šatora a da nije izustio ni riječi.

Dok su njih dvojica išli prema Shelterovu šatoru, slučajno su sreli Roryja Simmonsa i prošli pokraj njega. Rory Simmons vodio je konje na vodu da ih napoji.

— Zdravo! — pozdravio je Shelter Simmonsa ne pokazujući ni najmanjim znakom mržnju koju osjeća u srcu.

Rory Simmons ga pogleda ravnodušno očima u kojima se zrcalila nezainteresiranost i dosada.

— Zdravo — otpozdravio je.

Kad su prošli nekoliko koraka dalje, Vuk, ne mijenjajući ni najmanje izraz lica, progovori prvi put otkako su on i Shelter izišli iz kapetanova šatora:

— Taj je čovjek tvoj neprijatelj.

* * *

Izvidnikov signal toliko je nalikovao na graktanje vrane da je Shelteru trebalo nekoliko trenutaka da shvati da to ne grakće ptica već njegov izvidnik.

Shelter je ležao potrbuške iza ovećega i gustoga glogovog grma. Malo se podigao sa zemlje iz svoga ležećeg položaja, oslonivši se na laktove. Provirio je u smjeru odakle je čuo izvidnikovo graktanje.

Poslije nekoliko trenutaka razaznao je napokon Indijanca koji mu je domahnuo rukom da dođe k njemu. Ime Vuk dostojno mu je pristajalo, jer je sad doista i nalikovao na pravog vuka. Lice je premazao blatom i uši oblikovao u vučje, slijepivši ih blatom i travom za kosu. Skinuo je košulju i navukao na sebe zobunac od vučje dlake. Shelter se pozorno ogledao oko sebe, a zatim je na sve četiri ispuzao polagano i tiho, na humak gdje ga je čekao Vuk.

— Sad ćeš i ti biti vuk, Shel-

-toro — rekao mu je Indijanac tihim glasom. Shelteru baš nije bilo po volji da lice i prsa premaže ljepljivim blatom i da svuče košulju blizu neprijatelja. A i zobunac od vukove dlake nije baš najljepše mirisao.

— Napraviš li to, vidjet ćeš mnogo Oglala. Ne napraviš li to, oni će vidjeti tebe — razložno mu reče Vuk.

Shelter napokon pristane da skine košulju. Vuk je već bio priredio blato pomiješano s vlatima trave. Spretno i hitro napravio mu je vučje uši, prema-
zao ruke i lice. Zatim je Shelteru dao par laganih mokasina.

Čim se blato osušilo, Vuk mu je preko ramena prebacio zobunac od vučje dlake.

— Za mnom — šapnuo je Indijanac iz plemena Vrana i pošao naprijed na sve četiri, dok se Shelter povlačio za njim također na koljenima i laktovima. Čim je Vuk stigao do ruba duboke strmine u valovitoj preriji, domahnuo je Shelteru da pride.

Shelter se došuljao do Vuka i pogledao niz šumovitu strminu kamo mu je rukom pokazao njegov izvidnik. Ugledao je dubok usjek, oko dvije stotine metara dugačak i sedamdeset širok, okružen gustom šumom na obroncima. U sredini se protekla ravnica dovoljno velika za logor.

— Logor Hitrog Bika, Shel-toro. Poznam dobro Oglale — reče mu Vuk.

— Koliko ih je? — upita ga Shelter.

— Mnogo, mnogo — odgovori mu Vuk.

Shelter samo kimne. Bio je naivan što ga je to uopće i pitao. Zaostali negdje tamo još u kamenom dobu, Vrane su se odjedanput našle u novom svijetu suočeni sa suvremenim vatrenim oružjem i konjima koji su upali u njihov praiskonski život za relativno kratko vrijeme. Nisu imali učitelja. Nisu znali pisati. Nisu znali čitati. Nisu znali ni brojiti.

Shelter je prebrojio čunjaste indijanske tipije koliko ih je mogao okom doseći. Sjetio se da mu je kapetan Watkins rekao neka računa da tri ratnika dolaze na dva tipija. Prebrojio je šatore tripot redom, da bude siguran da se nije prevario. Nabrojio je šezdeset i dva. Kad ih je drugi put išao brojiti, nabrojio ih je šezdeset. Ponovo ih je prebrojio i treći put. Bila su doista šezdeset i dva. To je značilo da u logoru Hitri Bik ima otprilike devedesetak ratnika. Shelter je zaokružio broj u stotinu.

— Što ti se čini, hoće li dugo ovdje logorovati? — upitao je Shelter Vuka.

— Hoće. Vidiš dolje kože bizona na suncu razastrte da se suše. To dugo traje. Moraju ih još ostrugati. Ostatak će ovdje mjesec dana. Možda i dulje. I pogledaj tamo, Shel-toro — reče Vuk i pokaže mu prstom na zapadnu

stranu gudure. — Mustanzi. Vi-diš? Ostavljeni da dugo čekaju.

Krdo mustanga čuvali su dječaci okupljeni iza korala ograđenog granjem pod šumovitom padinom.

Vuk se zloćudno nasmiješio, iskesivši zube.

— Prišuljat ćemo se. Ubiti dječake. Ukrasti kojeg mustanga. Ostale rastjerati.

— A ne — usprotivio se Shelter. — Oglale ne smiju znati da smo ih uhodili i otkrili gdje im je logor.

— Zašto ne, Shel-toro? — začudio se Vuk.

— Jer general Terry želi doći ovamo i ovdje ih napasti nepripravne — objasni mu Shelter.

— Koja je razlika ako mi to sad učinimo? — upita ga Vuk jer njega su odgajali da bude ratnik i pljačkaš ratnog plijena. Cijela životna mudrost i svrha ratovanja počivale su na te dvije osnovne aktivnosti. Da ih radi po nekom propisanom redu ili uz mnogo taktike i planiranja, za njega nije imalo nikakva smisla. Čovjek ubija neprijatelja ili krade njegove konje i žene čim mu se za to ukaže povoljna prilika. Bilo bi glupo, po njihovu mišljenju, imati dobru priliku a ne iskoristiti je, a zatim se vratiti kući praznih ruku i mudrovati kako bi sve to ispalo da je bilo ovako ili onako.

— Dodi! Idemo im ukrasti konje — pozivao je Vuk Sheltera mrmljajući kroza zube.

— Ne smijemo im se pokazati. Ako Hitri Bik posumnja da vojska zna gdje se on sakrio, otići će na neko drugo mjesto. Mi se moramo vratiti što prije i izvijestiti generala Terryja gdje se Hitri Bik utaborio i što radi — nastojao ga je urazumiti Shelter.

— Ako Hitri Bik ode s ovog mjesta, mi ćemo ga opet pronaći za generala Terryja.

Vuk se nije samo tako lako dao odgovoriti od krađe konja. Nije vidio nikakve razlike u tome napadnu li bijeli vojnici Hitrog Bika i poubijavaju njegove ratnike danas ili sutra, za tjedan ili mjesec dana, ili čak za godinu dana.

— Idemo odavde — odlučno mu je naredio Shelter.

Vuk slegne ramenima, a zatim doda u pola glasa kao da još oklijeva:

— Dobri su to mustanzi, Shel-toro.

— Vratit ćemo se mi po njih — tješio ga je Shelter.

Domahnuo je svom vodiču da pođe za njim u guštik gdje su ostavili konje. Shelter je počeo putem brisati blato s lica, ali Indijanac ga je uhvatio za ruku.

— Ne još. Bolje ovako — opomenuo ga je Vuk.

Shelter spremi košulju i čizme u bisage i zatakne kolt za pojas. Odjedanput mu se žurilo. Činilo mu se da vrijeme brzo prolazi i da im je traćenje dragocjena vremena svaka minuta što se dulje ovdje zadržavaju.

Trebalo im je dva dana da pronađu skriveni logor Hitrog Bika, što znači da će im dva dana trebati i za povratak. Ako vojska bude spremna za pokret kad se oni vrate, i ako odmah žurno krene, napad na Hitrog Bika započet će tek za četiri dana.

Shelter se hitro uspeo u sedlo i pošto se uvjerio da je i Vuk krenuo za njim, a ne u krađu mustanga, potegnuo je uzde i podbo konja.

— Dobri mustanzi — ponovio je Vuk s prijekorom u glasu.

— Ti i tvoji suplemenjaci dobit ćete svoj dio, ne brini — obećao mu je Shelter.

Shvatio je da je Indijanac Vrana ogorčen na njega što je morao propustiti tako dobru priliku da ukrade Oglalama mustange i razljuti ih. Stoga je Shelter odlučio svog izvidnika zabaviti i popričati s njim o bilo čemu drugome kako bi mu odvratio misli od mustanga.

— Poznaješ li ti mladu Indijanku u svom plemenu koja se zove Žena Ptica? — upitao ga je Shelter.

— Ona je udovica. Živi s braćom. Jesi li je upoznao, Shel-toro? — upita ga Vuk bez okolišanja.

Kako Shelter nije znao kako će Indijanac primiti njegov odgovor, odlučio je da se pravi da nije čuo pitanje.

— Vidio sam je na obali. Razgovarali smo. Lijepa žena — reče Shelter.

— Možda — reče Vuk, a onda doda: — Prekošćata je. Voli se ljubiti s vojnicima i primati darove. Njezin je čovjek poginuo dok je izviđao za pukovnika Milesa. A njezin je brat rekao Ženi Ptici: Dođi živjeti u moj šator.

— A vas Vrane ne smeta što ona radi s vojnicima? — zanimalo je Sheltera.

Indijanac je slegnuo ramenima.

— Nije ona moja žena. Ja joj neću odrezati nos zato što se druži s vojnicima. Jesi li imao nešto s njom? — ponovo ga upita Vuk.

— Jesam — priznao je iskreno Shelter.

— Što si joj za to dao?

— Komad sapuna. Hoće li se njezin brat ljutiti što sam to radio.

— Neće ako i njemu daš neki dar.

— A da mu dam dobar lovački nož? — razmišljao je Shelter na glas.

— Onda će on nju tebi dati za ženu. Kad je više ne budeš htio, vrati mu je. Neće se ljutiti na tebe — objasnio mu je Vuk.

— Ali ja nju neću za ženu — požurio je Shelter s odgovorom.

— Daj ti ipak njemu taj lovački nož — ponovio je Vuk. — A i meni daj jedan što sam te lijepo savjetovao, Shel-toro.

Shelter se od srca nasmijao lukavu Indijancu.

— Svakako. Dat ću ja i tebi je-

dan lijepi lovački nož za uspomenu.

— I kaži generalu Terryju da mi i on nešto pokloni, jer nisam krao mustange Oglalama — do-
dao je Vuk.

— I hoću, dođem li u priliku da s njim razgovaram — odgo-
vori mu Shelter, pa poslije kra-
će šutnje doda: — Bit će nam
bolje da malo požurimo.

Izjahali su iz rijetke šume i
zaobišli rubom široku livadu.
Visoka sočna trava lelujala se
na zapusima vjetra kao blagi
morski valovi. Shelter je raču-
nao da su od logora Hitrog Bi-
ka i njegovih ratnika Oglala od-
maknuli dobrih desetak kilo-
metara, kadli se iznenada ogla-

sio Vuk zaprepaštenim glasom:
— Oglale!

Tri su Indijanca na hitrono-
gim mustanzima jahali rubom
šume na suprotnoj strani široke
livade. Na sreću, trava je bila
toliko visoka da je Shelter raču-
nao da ih nisu opazili.

Shelter i Vuk odmah su okre-
nuli konje i odjahali u mračnu
šumu iza livade. Zaustavili su
konje i brže-bolje sjahali. Uhva-
tili su konje za gubice da ne bi
zanjištali kad nanjuše druge ži-
votinja, pa se zaklonili iza gus-
toga grmlja i debelih stabala.
Čekali su da vide da li su ih ne-
prijatelji opazili i da li će udariti
u galopu za njima.

Ne, nisu čuli ratnih poklika
pa su ostali skutreni i mirni kao
bubice u zaklonu šume dobrih

pola sata, čekajući više nego
strpljivo da prođe opasnost.

Shelter je bio presretn što su
ih Indijanci mimoišli neopazice.
Zacijelo su bili u izvidnici. Da
su ih opazili, odmah bi pojurili
za njima da ih ubiju. Ako su
Shelter i Vuk otkrili gdje se na-
lazi njihov logor, jedino je smrt
mogla začepiti njihova usta, i
Shelterova i Vukova koji bi oba-
vijestili vojsku.

Bio bi to dvoboj na život i
smrt.

Od tog trenutka Shelter i Vuk
nastojali su po svaku cijenu za-
mesti svoje tragove. Čak su od-
sjekli dvije dugačke borove gra-
ne i privezali ih za rep konjima.
Tako su meli i brisali tragove za
sobom.

XI

Gusta neprovidna magla vuk-
la se zrakom nisko uza zemlju
u prvim ranim satima prasko-
zorja. Vlažni magleni oblaci ko-
vitlali su se i tiskali između in-
dijanskih tipija u guduri, zakla-
njajući ih tako i od znatiželjnih
pogleda s hrpta uzvisine.

Ratnik Oglala na straži
drhtao je od zime i pospanosti,
zaogrnut u debeli gunj. Šćuću-
rio se u zavjetrini iza oborenog
debla stogodišnjeg hrasta. Gla-
va mu je padala na prsa od sna
i umora, kad bi ga svladao dri-
jemež. Podigao je glavu i zagle-
dao se u sivilo zore na istoku.
Uskoro će, čim sunce izađe, do-
ći da ga na stražarskom mjestu

zamijeni jutarnja straža. Vese-
lio se skorom povratku u svoj ti-
pi. Čim pojede toplu juhu od
veprovine, leći će sa ženom i
uživati u toplini njezina mekog
i toplog tijela dok ne zaspe na
svom ležaju.

Mišićava ruka začepila mu je
usta s leđa. Stražar se ukočio
od straha. Zatim je, čim mu se
oštrica noža zabola pod rebra,
zakrkljao i stropoštao se na
zemlju tridesetak sekundi kas-
nije.

Shelter obriše oštricu noža u
rošnu travu, pa se ogleda po-
mno oko sebe i ponovo se izgu-
bi kao duh u mračnoj šumi, uto-
nuvši u bjelilo magle. Oprezno
je koračao i dobro pazio da ne
stane na neku suhu grančicu
koja bi pod njim mogla puknuti
i dignuti na noge cijeli indijan-
ski logor Hitrog Bika.

Unatoč svojoj budnosti i op-
reznosti, gotovo se spotaknuo o
još jednog indijanskog stražara
zamotanog u debeli gunj. Kad
su ga upozorili da su straže in-

dijanskih ratnika nepažljive i
lakomislene, Shelter to nije mo-
gao povjerovati. Često je čuo
kako vojnici pričaju da su znali
upasti u indijansko selo noću i
iza njega izaći dok su svi u nje-
mu spavali dubokim snom.
Shelter je te vojničke priče
držao najobičnijim hvastanjem.

Toga se jutro i sam mogao
uvjeriti da je to točno.

Da su slučajno ti indijanski
stražari bili vojnici, za takvo za-
nemarivanje dužnosti završili
bi na vojnom sudu. Shelter je
znao da su već dovoljno kažnje-
ni i bez vojnog suda time što su
mu omogućili da pobije njihove
stražare i neopaženo im dovede
u selo vojnike. On je bio za njih
sud koji ih je osudio na smrt.

Čučnuo je uz usnulog straža-
ra i zabacio mu nož brzim za-
mahom u prsa. Krv je šiknula iz
rane. Stražar je zatrzao noga-
ma i krkljajući izdahnuo.

Bivši oficir vojske Konfедера-
cije Shelter Morgan nastavio se
šunjati uz rub indijanskog sela
Hitrog Bika. Sunce je uskoro
provirivalo iza gorja na istoku i
obasjalo preriju sablasnim
crvenkastoružičastim zrakama,
topeći maglu praskozorja i ras-
pršujući je.

Ugledao je još jednog indijan-
skog stražara pri kraju sela.
Stajao je uspravno, okrenut le-
đima. Shelteru je trebalo prilič-
no vremena da mu se neopazi-
ce i nečujno prikrade. Hitro ga
je stegnuo rukom oko vrata i
čvrsto ga stisnuo. Shelter nije
ništa znao o uzrocima i poslje-
dicama prekida dotoka krvi u
mozak žrtve. On je samo znao
da je to bio vrlo uspješan način
tihih ubijanja stražara Jenkija
za vrijeme građanskog rata.

Otimanje žrtve u prvim tre-
nucima obračuna ubrzo se pre-
tvaralo u refleksno trzanje no-
gama po zemlji u samrtnom

grču prije nego što bi žrtva izgubila svijest.

Ponovo je dubok ubod nožem poslao nesretnog stražara u vječna lovišta njegovih pradjedova.

Shelter se još nekoliko trenutaka nisko sagnut šuljao oko sela i pretražio sva mjesta gdje bi mogao naći stražare, sve dok nije bio posve siguran da mu nijedan nije promaknuo. Istom tada odlučio je da se vrati generalu Terryju i obavijesti ga da je cijelo područje očistio od straža i predstraža, te da napad na selo može početi.

Kad su Shelter i Vuk Kvirgavi Nos izvijestili kapetana Silasa Watkina o rezultatu svoje izviđačke misije, da su pronašli selo Hitrog Bika i da se po svemu sudeći Hitri Bik tamo utaborio na dulje vrijeme, kapetan Silas Watkins izvijestio je o tome generala Terryja. General Terry odmah je izdao zapovijed za pokret i cijeli se logor digao na noge.

General Terry sa svojim štabom, Watkinsova konjica, redovna konjica i pješadija okupili su se na zbornom mjestu oko kilometar i pol od vojnog logorišta. General Terry osobno je predvodio svoje trupe. Njegov plan napada na selo Hitrog Bika bijaše vrlo jednostavan. Pošto je Shelter još prije nego što je sunce izišlo očistio put u indijansko selo, vojska će iznenada

napasti i uhvatiti Hitrog Bika i njegove ratnike tako reći na spavanju. Upad u selo izvest će se u tri vala.

Najprije će na neprijatelja jurnuti Watkinsova četa. Njih je dopala čast da upadnu u selo prvi jer je njihov desetar Shelter i pronašao mjesto gdje se utaborio Hitri Bik sa svojim ratnicima i njihovim obiteljima. I zato što je Shelter te noći upao u selo i pobio stražare, oslobodivši im tako put u selo.

Konjica će nahrupiti za njima zajedno s Indijancima iz plemena Vrana. Napokon će nastupiti i pješadija, koja će očistiti selo od ostataka neprijatelja i uništiti posljednje džepove njegova otpora.

Oprezno se krećući kroz šumarak da izbjegne svako neugodno iznenađenje, Shelter se vraćao brzo natrag u štab generala Terryja. Prošao je kroz prve redove predstraža pješadije koje su bile postavljene na izložena mjesta kako bi spriječile svaki iznenadni napad neprijatelja. Kad bi Indijanci prozreli što im se sprema, mogli bi odlučiti da prvi napadnu. General Terry je stoga želio da ga štiti uvježbana pješadija kao prva prepreka ratobornom neprijatelju.

General Terry, spokojan i hladnokrvan kao uvijek, primio je raport desetara Sheltera o položaju neprijatelja s istim mirom kao i svakodnevni raport.

svog adutanta. Obratio se zatim svojim oficirima:

— Gospodo — rekao je gotovo šapatom — molim vas naredite svojim ljudima da odmah krenu korakom u pokret. Čekajte znak trube da biste započeli napad na selo.

Oficiri su salutirali i požurili u svoje jedinice.

Poslije kratkog vremena kapetan Silas Watkins i stariji narednik Nigel Durham povelili su čete prema logoru Oglala. Svih dvadeset vojnika jahali su mustange. Čuo se samo jednolični topot konjskih kopita i povremeno njištanje životinja.

Njihov se poredak nešto poremetio tek kad su stigli u šumoviti kraj uzduž južne strane indijanskog sela Hitrog Bika, gdje su se rasporedili uzduž ruba šume u borbeni položaj.

Iznenada je truba oglasila znak za napad. Red konjanika izbio je iz šume niz padinu prema indijanskom selu. Među njima jedino nije bilo Sheltera, koji se još nije bio vratio sa svog specijalnog zadatka na koji ga je poslao general Terry, odnosno iz štaba generala Terryja koji ga je zadržao kod sebe kad mu je Shelter došao javiti da su uklonjene sve indijanske straže na ulazima u selo.

Nije prošao ni jedan sat a Hitri Bik, gol do pojasa kao i veći na njegovih ratnika uhvaćenih na spavanju, već je došao generalu Terryju u pratnji svojih si-

nova i izrazio želju da sjedne s generalom i popuši lulu mira, te da porazgovara o uvjetima za mir i nesmetani povratak svojih ratnika i njihovih obitelji u rezervat Rosebud.

XII

Shelter Morgan, u uniformi desetara vojske Sjedinjenih Država, išao je niz glavnu ulicu gradića Miles City u Montani.

Stariji narednik Nigel Durham odmah je po povratku u Fort Keogh zatražio da se i službeno potvrdi imenovanje Johna Sheltera za desetara u četi C Petoga pješadijskog puka.

Štab generala Terryja, s Petim pješadijskim pukom vojske Sjedinjenih Država u potpunom sastavu, poslije više od godine dana vratio se u Fort Keogh. General Terry nije sa sobom u tvrđavu doveo samo svoje odane izvidnike iz plemena Vrana već i ostatke ratnika Hitrog Bika. Zidovi garnizona u Fort Keoghu, poslije mnogo mjeseci otako je tvrđava zjapila poluprazna, tih su dana malne pucali koliko je tvrđava bila prenatrpana ljudstvom koje je u nju dohrlilo sa svih strana.

Četa privremenih konjanika bila je odmah raspuštena i ljudi su se vratili u svoje čete. Stariji narednik Nigel Durham opet je iz svoga pukovnijskog ureda održavao red u garnizonu poput pravog samodršca. Kapeta-

nu Silasu Watkinsu, zapovjedniku čete C, nije više pomogao u njegovu poslu narednik James McGinnes, jer je vodnik koji je prije njega bio na mjestu intendantskog narednika prve klase, nakon mnogo godina službe dobio zasluženno unapređenje. Tako je vojska nagrađivala revne podoficire za njihovu dugu i samoprijegornu službu u izvanrednim okolnostima. McGinnes je tako dobio mjesto garnizonskog intendanskog narednika prve klase u opskrbenoj službi tvrđave. To je značilo da je naručivao i svakog jutra izdavao namirnice potrebne za prehranu posade u tvrđavi. Poslije toga bi cijeli dan bio slobodan.

Svoje slobodne sate provodio je pijuckajući viski u salunu. Nove oznake intendantskog narednika prve klase blistale su na rukavima njegove uniforme, dok se on nalijevao viskijem sve dok ne bi zapao u stanje blaženog pijanstva. Tada bi vodio glavnu riječ za svojim stolom dok su ga njegovi prijatelji a i oni kojima je laskalo sjediti u društvu s intendantskim narednikom prve klase, pobožno slušali.

Premda se činilo da je cijeli Fort Keogh u opuštenom stanju poslije poraza Hitrog Bika, ipak je svaki pojedini vojnik znao da to neće dugo potrajati, naime, da će sljedeća pobuna neprijateljski raspoloženih Indijanaca značiti i hitar povratak na bojno polje sa svim nevoljama i

patnjama koje takav ratni pohod donosi sa sobom. Stoga su svi vojnici nastojali da užiju do daske tih nekoliko dana lagodna života.

I desetar John Shelton nije bio nikakva iznimka.

I premda mu Rory Simmons bijaše prva briga, Shelter je znao da Simmons više ne može umaknuti njegovoj osvetničkoj ruci. Bivši stariji narednik vojske Konfederacije Rory Simmons, vratio se u svoju jedinicu u četi K u Petom pješadijskom puku. Njegova kasarna bila je sedma u redu od Shelterove i Shelter je znao gdje može naći ubojicu svojih prijatelja kad za to dođe najpogodnije vrijeme.

* * *

Ponoć je već davno prošla kad je Shelter ušao u salon Mardi Grass. U tom vrlo omiljenom sastajalištu vojnika, koji nisu bili na dužnosti, zatekao je još mnogo gostiju koji su se nerado odvajali od čašice dobrog viskija čak i u rane jutarnje sate, prije nego što će poći na počinak.

Stao je uz tezgu i naručio bocu viskija. Natočio ga je u čašu i pomirisao. Osmijeh zadovoljstva zatitrao mu je oko usana. Nema tog pipničara koji bi se usudio poslužiti bocom lošeg viskija gosta što govori južnjačkim naglaskom.

Shelter je iskapio prvu čašu na dušak. Počeo je natakati drugu kad je zapazio da je u salunu zavladała iznenadna tišina. Čak je i klavirist prestao prebirati po tipkama starog klavira.

— Mene nisi mogao prevariti, **kapetane Shelter Morgan!**

Shelter se okrenuo na peti. Pred sobom je ugledao desetera Roryja Simmonsa. U ruci je držao vojnički kolt, uperen ravno u Shelterova prsa.

Simmonsove oči bijahu zakrvavljene i zažarene, sa crnim podočnjacima, kosa pod vojničkom kapom raščupana, a usne su mu se nervozno trzale dok je govorio.

— Prepoznao sam ja tebe čim sam te ugledao... prvi put, **kapetane!** I znao sam da si došao da me ubiješ. Ali pretekao sam te, zar ne?

Shelter je mogao slutiti u kakvu je duševnom stanju Rory Simmons. Čovjek ga je zacijelo, kako kaže, prepoznao već prvog dana kad ga je vidio u koralu. Očito je od tog dana Simmons živio u suludu strahu i napetih živaca. Skrivao je svoj strah u sebi i to ga je još više razdiralo. Kako nije bio siguran da li je Shelter i njega prepoznao odmah prvi dan, živio je neprekidno u mučnoj neizvjesnosti i nesigurnosti.

Shelter je zaključio da je u tom času najbolje praviti se da

ne shvaća o čemu to Simmons govori.

— Slušaj čovječe, ja nemam pojma o tome! Ne znam o čemu ti govoriš. Ja nisam Morgan — nastojao ga je primiriti.

— Jesi! Jesi! Ne laži! Ti si kapetan vojske Konfederacije Shelter Morgan!

Shelter se na silu nasmijulji.

Hej jesi li slijep, čovječe?! Zar ne vidiš da ja imam kao i ti samo dva širita na svom rukavu. Ti si desetar kao i ja. Kapetani imaju dvije zvjezdice na naramenicama.

— Ne, nisam slijep... Simmonsove su se oči na tren zamutile, a cijev njegova kolta malko se zanjihala. Zatim mu se u očima opet pojavio plamičak mahnitosti.

— U građanskom ratu nisi bio desetar. Bio si kapetan ... Kapetan Shelter Morgan! — promućao je tiho Simmons.

— Ne, prijatelju, prevario si se. Ja se zovem John Shelter. Desetar sam u četi C Petoga pješadijskog. Pobrkao si imena — odgovori mu Shelter mirno.

— Ne!... Ne! Ti si prije bio kapetan! I ja ću te ubiti prije nego što ti mene uspiješ dohvatiti! — Simmons se nije dao smesti.

— A zašto bih ja tebe želio ubiti, čovječe? — upita ga tihim glasom Shelter.

— Znašti predobro zašto...zbog njih...zbog svih njih! — počeo je vikati na smrt prestrašeni Rory Simmons. —

Zbog Dinkuma i Thorthona i svih ostalih koje smo mi poubijali. I zbog zlata koje smo mi uzeli i podijelili...general i pukovnik Fainer... i mi ostali. Poslije smo čuli — nastavio je Simmons — ...rekli su mi ljudi što se dogodilo. Svi smo mi mislili da si i ti zaglavio... ali ljudi su počeli umirati... jedan po jedan... na prasnem smrću... A ja sam znao da je to tvoje maslo, kapetane! — reče Simmons, a oči mu se suziše u tanke prosjeke kao da nišani.

— Zabunio si se, Simmonse — ustrajao je Shelter.

— Nisam se zabunio. Stoga ću te i ustrijeliti kao psa!

Svi su se gosti saluna ukočili uz zidove, buljili raskolačenim očima kroz duhanski dim u Sheltera i Simmons a i napeto očekivali ono najgore što se neizbježno moralo dogoditi sudeći po Simonsonovim prijetnjama.

Sjedokosi vlasnik saluna jedini se usudio umiješati u njihov obračun.

— Slušaj, Simmonse — obratio se pomahnitalom desetaru — ne smiješ pucati u njega. On je nenaoružan.

— Naoružan ili nenaoružan, ja ću ga ubiti, jer to nije čovjek nego duh — kreštavim mu glasom odgovori Simmons.

— To je onda obično umorstvo. Odgovarać ćeš — upozorio ga je vlasnik saluna.

— Živio je predugo. Trebalo je da umre još prije dvanaest go-

dina. Ja samo završavam započeti posao!

Dok su se vlasnik saluna i Simmons nadmudrivali, Shelter je neopazice dohvatio s tezege bocu i bacio je na Simmons a, koga je boca pogodila u prsa. Razjareni Simmons posrne i pritisne okidač kolta. Zrno je pogodilo pljuvačnicu na podu uz tezgu i raznijelo je u sitne komadiće.

Vlasnik saluna u tren oka dohvati svoj revolver smith&wesson kalibra .44 i spretno ga dobaci Shelteru.

— Sad će to biti barem pošten dvoboj — rekao je pri tom glasno.

Shelter je uhvatio vlasnikov revolver za cijev i brže bolje ga okrenuo u šaci. Dotle je Simmons još jedamput opalio, čim je ponovo uspostavio ravnotežu. Njegovo zrno pogodilo je zrcalo iza tezege.

Shelter nacilja u Simmons a, ali Simmons iskoristi metež u salunu i pobjegne na ulicu.

Shelter je pojurio za njim kroz dvokrilna vrata saluna. Vidio je kako se sakrio u zaklon iza teretnih kola na suprotnoj strani ulice. Shelter potrči ulicom tražeći zaklon. Simmons opali za njim.

Prolaznici su se razbježali s ulice u najbliže zaklone. Skačući iz jednog zaklona u drugi, iza kočije, kola i pojilišta, Shelter se sve bliže primicao Simmons u.

— Hej, kapetane Morgan!

Ubit ću te, gade, čim proviriš tu svoju odvratnu njušku! — vikao je Simmons preko ulice.

Kako Shelter nije želio da ga zakon progoni kao ubojicu desetara Simmonsa, pozvao je glasno Simmonsa neka baci oružje i neka se preda.

— Predaj se, Simmonse! Ja ću te predati u ruke zakonu i bit će ti pravedno suđeno! — povikao je što je glasnije mogao tako da ga čuju svi u susjednim kućama i na ulici. Shelter je bio siguran da je Simmons u tom času nesposoban da razumno rasuđuje, jer mu se um pomračio od mržnje i straha. Za njega je ovaj dvoboj mogao završiti samo pogibijom jednoga od njih ili obojice.

— Dodi da te prorešetam! Imam za to dovoljno i previše metaka! Ukrao sam ih iz skladišta! — doviknuo mu je slavo-dobitno Simmons.

— Baci oružje i predaj se dok nije kasno! — ponovo ga je pozvao Shelter, naglašavajući glasno i jasno svaku svoju riječ. Opazio je da ga nekoliko prolaznika u zaklonu susjedne kuće pozorno sluša.

— Ne seri! Zaveži i dodi ovamo! — viknuo je Simmons.

Iskočio je naglo iz zaklona iza teretnih kola i opalio, a zatim pobjegao u uski i mračan prolaz između dviju kuća.

Shelter je potrčao za njim. Brzo je pogledao niz tamni pro-

laz, a prasak metka koji mu je prošišao mimo glave otkrio mu je Simmonsov položaj.

— Sad si gotov, kapetane Morgan!

Shelter uperi revolver iza ugla i opali, pa potrči što je brže mogao niz prolaz između kuća.

Rory Simmons stajao se u sredini prolaza. Drhtavim prstima pokušavao je ponovo napuniti kolt.

— Ne moraš žuriti — dobaci mu Shelter.

— Pričekaj...samo...da — zadihano je i jarosnim glasom govorio Simmons.

— Sad ćeš svojom glavom platiti živote Dinka Dinkuma, Jeba Thorntona i Weltona Williamsa — reče Shelter i pritisne okidač. Metak pogodi Simmonsa usred čela.

I tako je još jedan, posljednji koji je ostao, platio svojim životom zločin počinjen na rijeci Conasauga onoga sudbonosnog dana 1865. godine.

XIII

Shelter Morgan, u građanskom odijelu, stajao je ispred stola kapetana Silasa Watkinsa. Kapetan je potisao otpusnicu iz vojske i pružio je preko stola Shelteru.

— Izvoli, Shelteru! Otkupio si se legalno iz vojske. Otpušten si prema svim vojnim pravilima i

zakonima o vojnoj službi, pa se sad možeš slobodno vratiti u građanski život.

— Hvala vam, kapetane — reče Shelter dok je uzimao otpusnicu.

Prošlo je nekoliko tjedana prije nego što je banka u Columbusu isplatila novac na njegov zahtjev za otkupninu.

Tvoje pravo ime nije John Shelter, zar ne? — upitao ga je kapetan Silas Watkins.

Shelter mu nije odgovorio na to pitanje.

— Svjedoci na vojnom sudu tvrdili su da te je Rory Simmons nazivao kapetanom Shelterom Morganom kad si ga ti pozvao da se preda i da odbaci oružje — nastavio je kapetan Silas Watkins.

— Taj je čovjek bio sulud, gospodine kapetane — odgovorio mu je Shelter.

Kapetan Silas Watkins pogledao je iskosa Sheltera.

— Ti si dobar vojnik, bilo da si desetar John Selter ili kapetan Shelter Morgan — pohvalio ga je kapetan — i ja te cijenim stog što napuštaš vojsku na način koji ti služi na čast, premda si mogao iz nje i dezertirati, nestati bez traga u moru građanskog stanovništva ove velike zemlje.

— Ja sam naučio da štujem vojsku, a osobito cijenim Peti pješadijski puk — odgovori Shelter.

Čestitam, Shelteru. Imaš pra-

vo. Zbogom i sretno! I ako ikad ponovo odlučiš da se prijaviš u vojsku, dodi k nama — reče mu kapetan Silas Watkins lica ozařena od ponosa, te mu na rastanku pruži ruku preko stola.

— I hoću, kapetane — odgovori mu iskreno Shelter. — Zbogom, kapetane.

Izišao je iz sobe kapetana Silasa Watkinsa. Pred vratima je zatekao narednika prve klase Jamesa McGinnesa. Irac se namršti, pogleda Sheltera u oči.

— Tako znači, pošto si me zeznuo i poslao natrag u ovu divljinu, sad me ostavljaš? Odlažiš onamo gdje je bolje i ljepše.

— Točno, naredniče — odvrati mu Shelter uz smiješak.

— A znaš li ti da sam ja zbog toga ogorčen na tebe? — upita ga McGinnes izazovno.

— E, moj naredniče, sami ste si za to krivi — podsjeti ga Shelter.

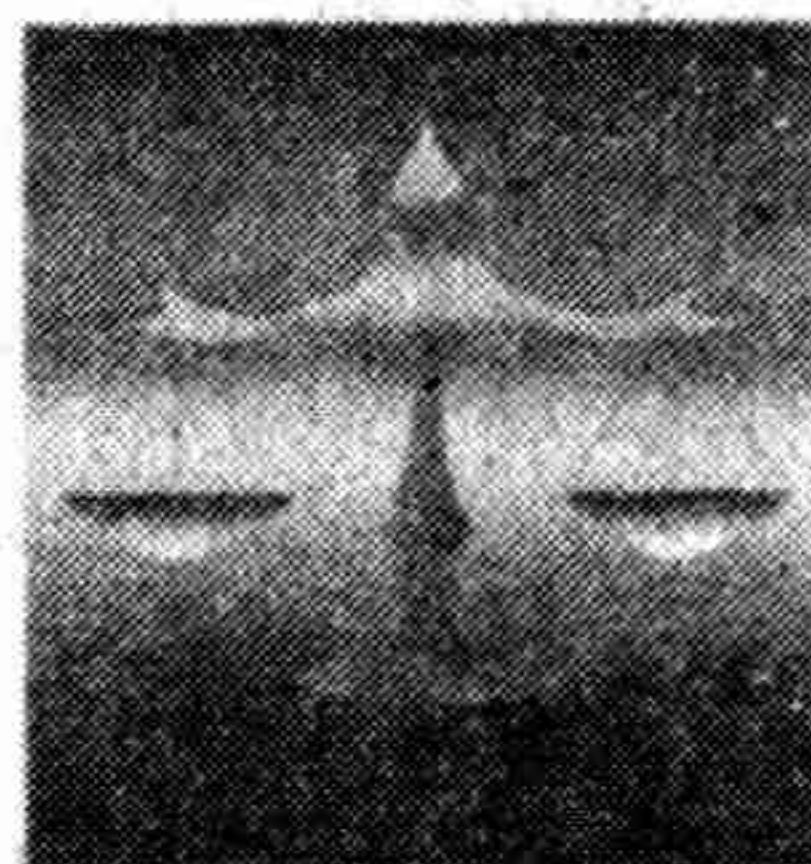
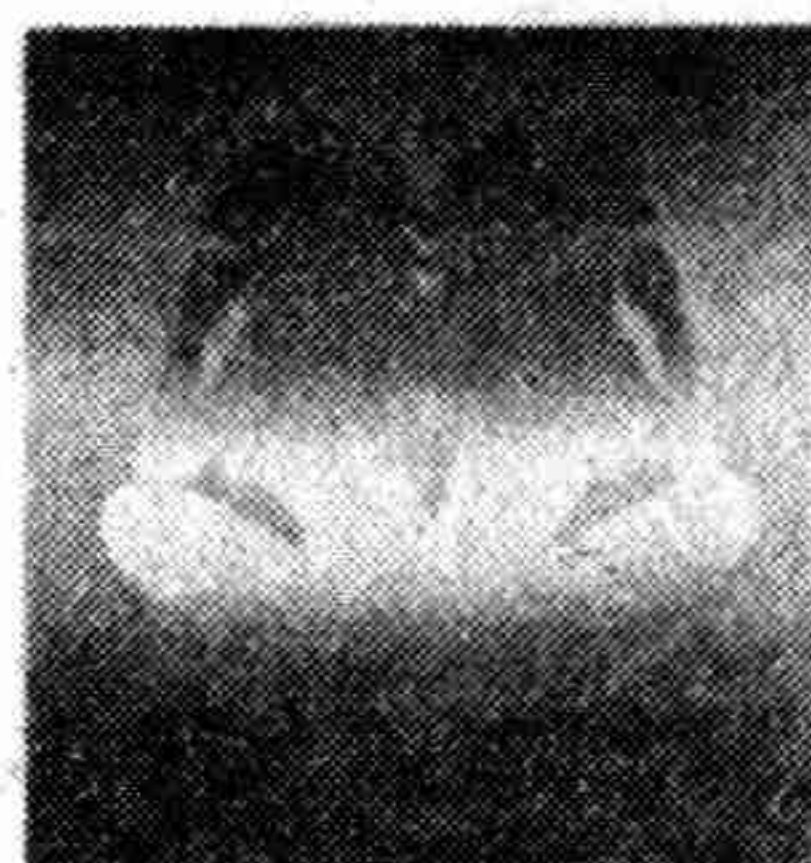
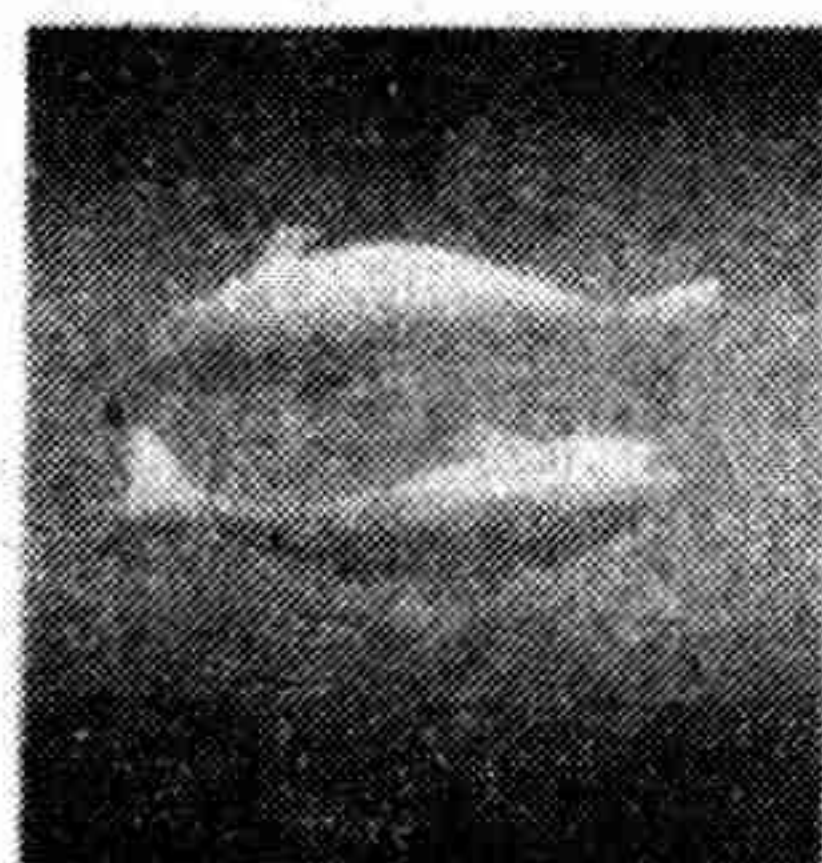
— Nema veze, momče — odvrati mu McGinnes smiješeći se i namigne. — Ali neka se zna. Da se ti nisi pojavio u kasarni u Columbusu, ja bih još i danas bio tamo i uživao u blagodati-
ma gradskog života.

— Eee, to bi značilo da biste još uvijek tjerali regrute da garnizonskom krojaču plaćaju dva dolara da im prekroji njihove uniforme što je inače njegova dužnost — predbaci mu Shelter.

SVE ŠTO STE O SVOM ZNAKU ŽELJELI ZNATI NAĆI ĆETE U IZDANJU

HOROSKOP

«Romana i stripova» Vjesnika

SVAKOG MJESECA PO JEDNA KNJIGA KOJA ĆE VAS ZABAVITI

— Točno, Shelteru — priznao je McGinnes pa dodao: — Ali ti si dobar vojnik, Johne Shelteru, i takav ćeš ostati u mom sjećanju. I učinit ćeš mi veliku čast ako mi pružiš ruku na rastanku. Ne zamjeri ništa svom starom naredniku.

Shelter mu se prijateljski nasmiješio i pružio ruku.

— I ako se ikad opet sretnemo u nekom salunu, meni će biti čast da vam platim piće — reče mu Shelter.

— Slatkorječiv si ti, Shelteru. Zbogom ostaj i kad svisneš, neka tvoja duša uđe u nebo cijeli sat prije nego što Lucifer čuje da si izdahnuo.

— Hvala na lijepoj želji, naredniče, i zbogom!

Shelter je pošao žurnim koracima preko dvorišta garnizona u tvrđavi Keogh. Htio je još jedamput navratiti i u salun, da se oprostí od svojih prijatelja i

drugova Ernieja Meyera i Charlja Kerrigana. No u posljednji se čas predomislio. Oni će ostati živjeti u potpuno drugom svijetu od njegova, i on je za njih samo jedan od stotina onih što ulaze i izlaze iz njihova života prije nego što će i oni zauvijek napustiti vojsku i vojnički život.

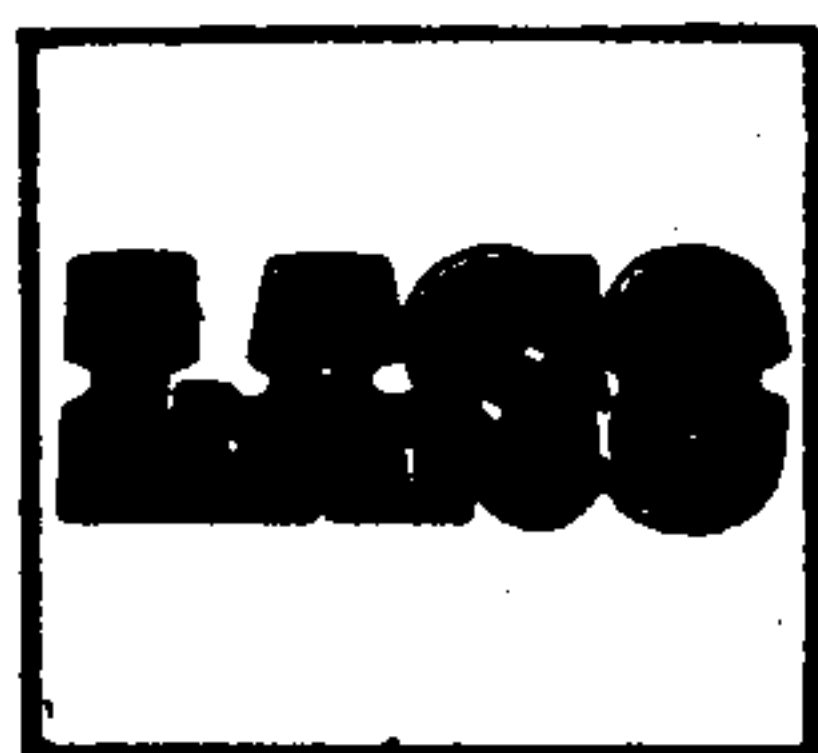
Shelter se odlučno okrene i krene prema vratima tvrđave. I dok je izlazio iz tvrđave Keogh, začuo je pjesmu iz vojničkog saluna, koja se odjednom vinula iz grla vojnika, a predvodio ih je bistar i čisti tenor njegova dobrog druga Charlja Kerrigana.

Kapetan, pobunjeničke, vojske Konfederacije Shelter Morgan, alias John Shelter, desetar u četi C Petog pješadijskog puca Sjedinjenih Država, umro je 1928. godine u 87. godini života na svom ranču u Tennesseeju kod Chickamnage. Iza sebe je ostavio udovicu Normu, tri kršna sina i sedmero unučadi.

KRAJ

U PRIPREMI:

**John Gray:
TOTEM**

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 4.680.- d, a za 6 mjeseci 2.340.- d. U cijenu je uračunat popust. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa SOUR »Vjesnik«, Interna banka, Zagreb, broj 30101-833-1216 »za Laso«.

Cijena za inozemstvo: DM 2,00, ASCH 10,00, SFRS 2,00, HFL 2,50. Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DM 36,00, SKR 63,00, ASCH 250,00, FF 74,00, SFRS 36,00, HFL 37,00, US 15,00.

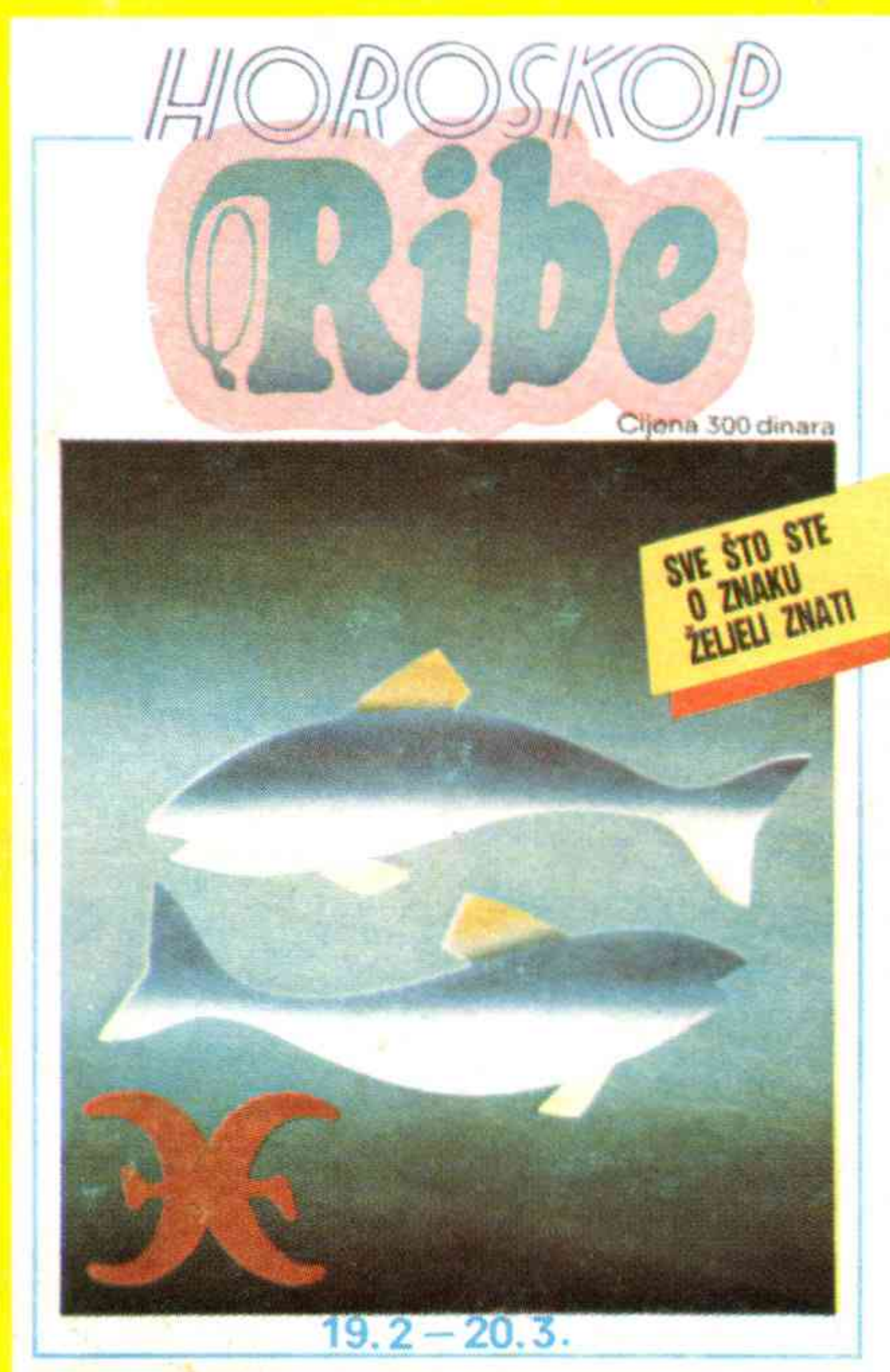
Uplata na devizni račun 30101-620-16-25730-3252051 kod – Zagrebačke banke Zagreb (za »Laso«.

Ekonomska propaganda: »Vjesnik«, Agencija za marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6.

Zadnja kolor stranica 55.000 d, c/b stranica 40.000 d. Oslobođeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7 1973. od 26. XI 1973. Rukopisi se ne vraćaju.

Sve što ste o Ribama htjeli znati naći ćete u našem izdanju

HOROSKOP

Kako pomoći osjećajnoj Ribi?

Što Ribe vole i mrže?

Sve o djeci rođenoj u tom znaku?

**Ova je knjiga pravi vodič za određivanje
psihoprofila Riba!**

**Priušтите sebi trenutke odmora, upoznajte bolje sebe i
svoju okolinu!**

Potkraj svakog mjeseca na kiosku novi znak Zodijskoga!